Poštnina plačana v gotovini.

Leto LXXIV,. št. 12 — Ljubljana, četrtek 16. januarja 1941 — Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 80 petit vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 14.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101, SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Tudi Morgenthau za hitro pomoč

Po govoru ministra Hulla v zunanjepolitičnem odboru ameriške reprezentančne zbornice se je izjavil tudi finančni minister Morgenthau za takojšnje uveljavljenje Rooseveltovega zakona o pomoči Angliji in demokratskim državam

Washington, 16. jan. i. Včeraj ob 16. je pričel zunanjepolitični odbor reprezentančne zbornice razpravo o Rooseveltovem zakonskem predlogu. Kot prvi je govoril zunanji minister Cordell Hull, ki je opozarjal na nevarnost, ki grozi zapadni polobli. V primeru poraza Anglije bi bile Zedinjene države prisiljene, da se prav tako branijo kakor sedaj Anglija. Danes Nemci napadajo preko Kanala, potem bi pa prišli preko Atlantika.

Na seji je neki narodni poslanec ugotovil, da Nemčija ne more priti čez Atlantski ocean, ker tudi ne more preko Kanala. Zunanji minister je na to odgovoril: Nemška vojska lahko pride v eni uri čez Kanal, seveda v primeru, če Velika Britanija ne bi pripravila svojo obrambno vojsko, kakor jo je treba. Znano je, da Velika Britanija z vsakim dnem bolj izpopolnjuje svojo obrambno silo in se oborožuje tako, da bo mogla odbiti nemški napad. 30 km široki pas med Evropo in Veliko Britanijo je pod nadzorstvom Angležev in Nemcev.

Hull je nato ostro obsodil agresijo in zakon sile, ki trenutno skušata zavladati nad svetom. Zedinjene države morajo poseči po samoobrambi, dokler to ni prepozno. Ko je govoril o politiki Japonske, zlasti pa o japonski ekspanziji, je izjavil, da misli, da bo ta politika privedla Japonsko do gospodarskega uboštva in tako tudi precejšen del skrajnega vzhoda.

Končno je Hull naglasil še temelina načela Zedinjenih držav, ki so varnost in solidarnost vseh držav zapadne poloble, mednarodni mir in varnost ter obnovitev mednarodnega gospodarskega in političnega sodelovanja in podpiranje morale v mednarodnem življenju.

New York, 16. jan. AA. (DNB) Pod konec vprašanj, ki so jih Hullu stavili v zunanjepolitičnem odboru reprezentančne zbornice, je republikanec Tingham vprašal Hulla, ali daje zakon o pomoči Angliji predsedniku Rooseveltu tudi dovoljenje za vstop v vojno. Hull je odgovoril, da ta zakon ne daje predsedniku nikakršnih novih pooblastil razen tistih ki jih predsednik že ima. *Predsednik in vsak poveljnik vojne ladje, je dodal Hull, lahko tudi brez zakona vsak čas izvrše vojno dejanje.*

Odločne izjave ameriškega finančnega ministra

Washington, 16. jan. s. (Ass. Press). V razpravi o Rooseveltovem zakonskem predlogu za posoditev vojnega materiala Angliji in njenim zaveznicam je snoči za zunanjim ministrom Hullom govoril v zunanjepolitičnem odboru reprezentančne zbornice še finančni minister Morgenthau.

Finančni minister je omenil, da bo Anvojnega materialaum.yK jdSnhy.vIh ,ouK glija samo v tekočem letu potrebovala 3020 milijonov dolarjev za nakup orožja in vojnega materiala v Zedinjenih državah Angleška aktiva v dolarjih v Zedinjenih državah pa znaša trenutno samo nekaj nad polovico te vsote, namreč 1775 milijonov dolarjev. Ostalega zneska Anglija v dolarjih ne bo mogla več plačati.

Morgenthau je pripomnil, da je doslej Anglija vsa naročila plačala v gotovini, da pa v bodoče, kakor je razvidno iz gornjih podatkov, to ne bi bilo več mogoče. Pri tem pa so v navedenih podatkih upoštevana samo ona naročila, ki jih je Anglija že doslej sama napovedala. Anglija bo za svojo obrambo potrebovala ogromne množine orožja in edina država, kjer ga lahko dobi, je dejal Morgenthau, so Zedinjene države. Ker Anglija kmalu ne bo več imela dovolj dolarjev za plačevanje naročil na razpolago, je treba čimprej sprejeti zakonski osnutek, ki bo omogočal nakup nujno potrebnega orožja.

Republikanski poslanec za državo New Jersey Eaton je stavil finančnemu ministru Morgenthau več vprašanj. Predvsem je vprašal, če je prejemala Anglija vojni material od Zedinjenih držav, o katerem se je toliko govorilo, zastonj ali ga je pa plačevala.

Morgenthau je odgovoril, da je doslej vsa naročila plačala Anglija v denarju.

Eaton je dalje vprašal: Ali ni to malo slavno postopanje za nas, če je Anglija res prva obrambna linija za Zedinjene države? Morgenthau je odgovoril: Strinjam se z vami.

Odobravanje ameriškega tiska

New York, 16. jan. s. (Columbia B. S.) Današnji vodilni newyorški listi zelo ugodno komentirajo včerajšnje poročilo zunanjega ministra Hulla. »New York Times« pravijo med drugim, da Hulla pač nihče ne more obtožiti, da bi bil vojni huškač. Nasprotno je vodil Hull svojo politiko vedno z največjo potrpežljivostjo in zmernostjo. Zagovarjal je svobodno trgovino med narodi, zavzemal se je za razorožitev, za politiko neintervencije in za najstrožje izvajanje mednarodnih zakonov. Hull je storil včeraj veliko službo državi, ko je osebno odkritosrčno povedal zunanjepolitičnemu odboru, kaj zahteva od Zedinjenih držav sedanji izredni mednarodni položaj.

»New York Herald Tribune« pravi k Hullovim izjavam, da je nevarnost totalitarnega napada na Zedinjene države dejstvo, in da je tudi nevarnost, ki je združena za Zedinjene države z nemškim napadom na Anglijo, povsem realna. To so dejstva, ki jih je Hull sporočil zunanjepolitičnemu odboru. Zato pa se Zedinjene države ne smejo lotiti naloge, ki jih čaka polovičarsko. Če se država nevarnosti zaveda, se ji mora postaviti po robu z vso energijo.

Prosim, da to objavite

Washington, 16. jan. e. (Reuter). Glede na kampanjo v zvezi s svojim zakonskim predlogom je predsednik Roosevelt izjavil novinarjem: To je nekaj najbolj gnusnega, kar je bilo izrečeno v mojem političnem listu, da bo od štirih Američanov eden moral umreti. Take bedne vesti je treba zatreti takoj v začetku. List, ki je napisal, da bo od vsakih mladih štirih Američanov moral eden umreti, je napisal nekaj najbolj podlega in najbolj nepatriotičnega. Prosim, da to objavite.

400 novih vojnih ladij

Washington, 16. jan. AA. (Reuter) Mornariško ministrstvo je zahtevalo od kongresa, da dovoli zgraditev 400 manjših vojnih ladij, ki bi obsegale ladje lovce podmornice, lovilce min in torpiljerke Kontreadmiral Robinson je v pomorskem odboru predstavniškega doma izjavil, da je brodovju Zedinjenih držav kar najhitreje potrebnih 280 teh ladij in da bo od kongresa takoj zahteval kredit 310 milijonov dolarjev za njihovo zgraditev.

Manevri v Karibijskem morju

Washington, 16. jan. s. (Ass. Press.) Mornariški minister Knox je sporočil, da se 21. januarja pričnejo v Karibijskem morju veliki manevri atlantskega brodovja ameriške vojne mornarice ter eskadre za zaščito Panamskega prekopa.

Knox je tudi sporočil, da večina ladjedelnic ameriške vojne mornarice že sedaj dela po 48 ur na teden, da pa bodo čimprej pričele ladjedelnice delati v treh posadih ter po 72 ur na teden.

Papeški nuncij pri Rooseveltu

Washington, 16. jan. AA. (DNB.) Včeraj je predsednika Roosevelta obiskal papeški nuncij v Washingtonu Cigognani. Po obisku je mons. Cigognani izjavil poročevalcem listov, da nista s predsednikom Rooseveltom govorila o nasledniku Myrona Taylorja pri Vatikanu. Na vprašanje nekega novinarja je nuncij odgovoril, da ni prinesel nikakršnega osebnega sporočila predsedniku Rooseveltu.

Letalski promet med Ameriko in Evropo

New York, 16. jan. s. (Ass. Press). Letalska družba Panamerican Airways javlja, da bo otvorila v rednem potniškem prometu med New Yorkom in Lizbono še novo linijo, ki bo šla preko Portugalske Gvineje in Trinidada. Ta južnejša linija bo sicer daljša nego linija čez severni Atlantik, bo pa zaradi zimskih vremenskih razmer mnogo važnejša.

G. Campbell — angleški poslanik v Washingtonu

London, 16. jan. s. (Reuter) Kralj Jurij je imenoval dosedanjega visokega komisarja v Kanadi sira Geralda Campbella za angleškega poslanika pri ameriški vladi v Washingtonu. Campbell bo zavzemal svoj položaj poleg novega veleposlanika lorda Halifaxa. S tem imenovanjem hoče angleška vlada svoje poslaništvo v Washingtonu še bolj ojačiti.

Campbell bo lahko gotovo zelo pomagal lordu Halifaxu pri njegovi misiji v Zedinjenih državah, ker pozna odlično ameriške razmere. Campbell živi že 20 let v Kanadi ter je zavzemal vedno visoke državne funkcije.

London, 16. jan. AA. (Reuter) Kralj je potrdil imenovanje sira Gerarda Campbella, dosedanjega visokega komisarja za Kanado, za britanskega poslanika v Washingtonu. Sir Campbell bo opravljal veleposlaniške funkcije vse do prihoda lorda Halifaxa v Washington.

Willkiejeva pot v Anglijo

New York, 16. jan. s. (Ass. Press). Vodja ameriške republikanske stranke in bivši predsedniški kandidat Wendell Willkie je snoči sporočil, da bo odpotoval na svoj napovedani obisk v Anglijo že prihodnji teden.

Zopet „ognjeni napad“ na London

Ponoči so nemška letala ponovo metala na angleško prestolnico zažigalne bombe

London, 16. jan. s. (Reuter) Letalsko in notranje ministrstvo javljata v svojem današnjem jutranjem komunikeju:

Sovražna letala so preteklo noč metala bombe na več točk v državi, med drugim na mesta na vzhodni obali, ob obali srednje Anglije, pa tudi na London.

Na London je bilo vrženih zlasti mnogo zažigalnih bomb, vendar so bili požari hitro pogašeni. Človeških žrtev ni bilo mnogo. Večino žrtev je povzročila ena sama eksplozivna bomba ki je razdejala neko zgradbo in poškodovala več hiš v okolici.

Drugod v Anglij človeških žrtev ni bilo mnogo in škoda ni velika.

Angleška nočna lovska letala so stopila v akcijo proti sovražnim letalom, prav tako pa se je udejstvovalo protiletalsko topništvo. Najmanj eno sovražno letalo je bilo sestreljeno.

London, 16 jan. s. (Reuter) Prvič od nedelje dalje so se preteklo noč nemška letala zopet pojavila nad Londonom. Napad na prestolnico se je pričel že kmalu po nastopu mraka. Na več londonskih okrajev je bilo vrženih mnogo zažigalnih bomb, očividno z namenom, da bi bil zopet izveden »ognjeni napad« kakor nedavno na londonsko City Večina požarov pa je bila kmalu pod kontrolo Dve uri po začetku alarma je bil napad na London končan. Zjutraj so sovražna letala napad na prestolnico ponovila. Ob tej priliki je bilo vrženih nekaj težkih eksplozivnih bomb.

Drugod v Angliji so napadala sovražna letala ponoči zapadni del srednje Anglije, južnovzhodno ter vzhodno obalo Število žrtev nikjer ni veliko. Škoda prav tako ni velika, omejena je v glavnem na stanovanjske hiše in trgovine.

Zlasti nad Londonom so v obrambo stopila v akcijo angleška nočna lovska letala. Nekaj časa, preden so se pojavila je protiletalsko topništvo nehalo streljati V zraku se je potem slišalo samo brnenje letalskih motorjev. Po zadnjih podatkih sta bili ponoči sigurno dve sovražni letali nad Anglijo sestreljeni.

Obvezna gasilska služba

London, 16. jan. s. (Columbia B. S.) Izvedelo se je, da je notranji minister Morrison pripravil zakonski osnutek, ki odreja obvezno gasilsko stražno službo pri letalskih napadih za vse moške od 16. do 60. leta starosti. V primeru potrebe bodo tudi ženske poklicane na to službovanje, vendar samo v izrednih primerih. Od te obvezne gasilske službe ne bo nihče izvzet, ne glede na družabni položaj

Angleški napad na Wilhelmshaven

London, 16. jan. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo javlja:

Bombniki vojnega letalstva so izvedli preteklo noč koncentriran in zelo uspešen napad na nemško vojno luko Wilhelmshaven.

Berlin, 16. jan. AA. (DNB) Nad obrežnim področjem severne Nemčije je snoči letelo manjše število britanskih letal in vrglo nekaj bomb na neki kraj. Po dosedanjih poročilih so bombe povzročile le neznatne požare na zasebnih poslopjih.

Grško italijanska fronta

Uspešne krajevne operacije grške vojske — Zakaj ne dajejo Grki točnih informacij o položaju

Atene, 16. jan. s. (Atenska tel. ag.) Grški generalni štab je objavil snoči naslednje 81. vojno poročilo:

Naša vojska je izvedla uspešne krajevne operacije, med katerimi smo zajeli več ujetnikov ter velike množine vojnega materala, med drugim štiri topove.

Ameriška poročila

Atene, 16. jan. s. (Ass. Press). Kakor je sporočil snoči novinarjem zastopnik grškega vojnega ministrstva, so grške čete na bojišču v Albaniji včeraj zopet napredovale. Včeraj zjutraj so zavzeli Grki na srednjem sektorju bojišča neko gorsko postojanko, ki je izredne strateške važnosti. Italijani so takoj nato prešli v protinapad, toda Grki so prejeli ojačenja in so protinapad odbili. Grki so zajeli več havbic, strojnic in municije.

Tudi na drugih delih bojišča so se boji kljub snegu in hudemu mrazu obnovili. Zlasti v severnem sektorju se je razvil včeraj silovit topniški dvoboj. Grško topništvo je bilo tam v akciji ves dan.

Angleška in grška letala so včeraj uspešno napadla italijanske postojanke pri Elbasanu.

V grških uradnih krogih pojasnjujejo s primerom, ki se je dogodil na bojišču, zakaj grško vrhovno poveljstvo zadnje čase noče več dajati v svojih komunikejih podrobnih informacij o položaju na bojišču. Pravijo, da frontna linija skoraj nikjer ni nepremakljiva ter se ponovno menja. Ker Italijani o položaju nimajo točnih informacij, so te dni italijanska letala metala na grške postojanke pri Klisuri vreče z živežem, v domnevi, da jih mečejo italijanski vojski.

Z naše meje

Bitolj, 16. jan. e. Na severni italijansko-grški fronti je bilo včeraj mnogo bolj živahno. Čulo se je streljanje izvidnic, vmes tudi grmenje topov, kar so v Bitolju slišali ves dan. Italijansko težko topništvo je z Mokre obstreljevalo grške položaje okrog Podgradca in Starove, Grki pa italijanske položaje okrog Uduništa in Lina. Od prejšnjega dne v tem predelu neprestano sneži, tako da je v ravnini zapadlo že okrog pol metra, v hribih pa nad meter snega, kar otežkoča operacije. Ob izviru reke Skumbe in ob Devoli ter severno od Klisure so se ves dan bili boji. Zamolklo streljanje se je slišalo iz notranje Albanije.

Djevdjelija, 16. jan. e. Grki demantirajo vesti o vkorakanju grških čet v Tepeleni. Okrog Tepelenija se nadaljujejo srditi boji. Italijani žilavo branijo mesto. Na odseku pri Klisuri je stalen stik med grškimi in italijanskimi četami.

Napad na grški otok

Atene, 16. jan. s. (Ass. Press). Grško notranje ministrstvo javlja, da je neka italijanska podmornica s strojniškim ognjem nenadoma napadla neki grški otok v Egejskem morju. V času napada je bil na obali na otoku samo neki policist, ki pa tudi ni bil zadet. Ne da bi povzročila škode, je podmornica nato zopet izginila pod vodno gladino ter se oddaljila.

Libijska fronta

Izvidniška aktivnost avstralskih čet pri Tobruku — Angleško poročilo o „abesinskih patriotih“

Kairo, 16. jan. s. (Reuter) Kakor je razvidno iz snočnjega kratkega angleškega vojnega poročila, se na bojiščih v Afriki razvija trenutno v glavnem izvidniška aktivnost. Zlasti pri Tobruku so noč za nočjo v akciji avstralske izvidnice, ki skušajo zajeti čim več ujetnikov in hkrati informacije o položaju tobruških utrdb.

Kairo, 16 jan. s. (Columbia B. S.) Peščeni viharji, ki so zadnje dni divjali nad Libijo, so snoči nekoliko prenehali. Zaradi tega pričakujejo, da bodo vojaške operacije okoli Tobruka v kratkem oživele.

Kairo, 16. jan. s. (Reuter) Reuterjev posebni poročevalec v Khartumu javlja, da mečejo zadnje dni angleška vojaška letala nad Abesinijo letake s proglasom cesarja Haile Selassija abesinskemu narodu. Po informacijah, ki prihajajo v Khartum, se uporniško gibanje v Abesiniji širi zlasti v okolici Tanskega jezera.

Tudi posebni poročevalec angleške radijske družbe v Sudanu javlja, da je sedaj italijanska oblast v Abesiniji omejena tako rekoč na glavna mesta in na glavne prometne zveze povsod drugod pa požigajo abesinski uporniki skladišča, napadajo transporte na cestah in manjše italijanske postojanke. Mnogi abesinski uporniki prihajajo po navodilu v Khartum in se nato zopet tajno vračajo v Abesinijo. Poročevalec prav, da se bo o »abesinskih patriotih« kmalu slišalo kaj več ter da bodo v Abesincih dobili Angleži novega močnega zaveznika v vojni.

Cunningham — admiral

London, 16. jan. s. (Reuter) Admiralteta objavlja, da je bil vrhovni poveljnik angleškega sredozemskega vojnega brodovja viceadmiral sir Andrew Cunningham povišan v admirala. Cunningham je star sedaj 57 let.

Z istim ukazom je povišan v admirala tudi poveljnik angleškega brodovja podmornic Hawton.

Novemu svetu naproti

London, 16. jan. AA. (Reuter) Voditelj delavske stranke in varuh državnega pečata Attlee je imel včeraj v Londonu govor, v katerem je med drugim rekel:

Prepričani bodite, da se bomo morali po tej vojni še vedno boriti s težavami. Nikdar se ne bomo vrnili v prilike, ki so bile pred letom 1939 Potrebno je, da gremo naprej novemu svetu nasproti. Prepričan sem, da more Velika Britanija prebresti težave samo, če se bo držala duha naše svobode, ob kateri pa mora biti disciplina. Zmaga nad sovražnikom je prvo obdobje zmage, ki jo moramo uresničiti, ker nikdar ne moremo biti gotovi, da nas sovražnik ne bo zopet napadel.

Iz Francije

Nemški pritisk na Petaina — Pomanjkanje živeža in kuriva

Vichy, 16. jan. s. United Press javlja, da se bo francoski poslanik v Parizu Fernand de Brugnon v kratkem vrnil v Vichy Po informacijah agencije bo prinesel s seboj nemške sugestije glede načina kako bi naj se izvršila rekonstrukcija francoske vlade.

Ista agencija citira tudi druge vire, ki pravijo, da bi se v primeru močnejšega nemškega pritiska maršal Petain s svojo vlado eventualno hotel preseliti v severoafriške francoske kolonije.

New York, 16. jan. s. (Tass) United Press javlja iz Pariza, da tam močno primanjkuje živeža. Nekaterih živil sploh ni mogoče več dobiti za denar, zlasti ni na razpolago krompirja. Tudi premoga primanjkuje.

Vichy, 16. jan. e. (Tass) Službeno javljajo, da je od predvčerajšnjim dalje ustavljen promet potniških vlakov na vsem ozemlju Francije zaradi velikega pomanjkanja kuriva.

Francoski armadni zbor zapušča Švico

Bern, 16. jan. s. (Ass. Press) Švicarska vlada javlja uradno, da se je sporazumela s francosko vlado glede vrnitve francoskih vojakov, ki so internirani v Švici, v Francijo. Švicarska vlada bo dovolila, da smejo francoski vojaki vzeti v Francijo s seboj svoje konje, orožje pa bodo morali francoski vojaki v smislu določil nemško-francoskega premirja izročiti Nemčiji

Ta sporazum se nanaša predvsem na vojake 45. francoskega armadnega zbora, ki je v celoti prestopil svojčas švicarsko mejo.

Bolgarija noče biti presenečena

Bolgarski notranji minister o zbiranju turške vojske v Trakiji in o odnošajih z Rusijo — Bolgarija se ne bo borila za Dardanele — Vojni minister Daskalov o bolgarski pripravljenosti

Sofija, 16. jan. e. Notranji minister Peter Gabrovski, ki je v nedeljo govoril na zborovanju v Plovdivu, je na vprašanje o odnošajih med Bolgarijo in Turčijo izjavil naslednje:

Obstojijo dejstva, katerim mora vsak Bolgar posvečati svojo pozornost. *Tako dejstvo je n. pr., da Turčija zbira svojo vojsko v Trakiji. Turčija ne prikriva, da je ta vojska zbrana ob bolgarski meji.* Turčija nima razloga, da dvomi glede zagotovil bolgarske vlade, ki je službeno in neslužbeno izjavila, da nima namena napasti nikogar. *Dejstvo, da je turška vojska tam, nalaga Bolgariji v tem trenutku vso opreznost. Dolžnost Bolgarije je ukreniti vse potrebno, da se ne bodo dogodila presenečenja, ki so mogoča v teh časih. Izjavljam, da ne bomo nikogar napadli, toda želimo prav tako vedeti, ali nas ne bo morda kdo drugi napadel.*

O propagandi v zvezi s Sovjetsko zvezo, o kateri se je govorilo v Bolgariji še pred prihodom Soboljeva v Sofijo, je Gabrovski izjavil:

Tisti, ki želijo to zvezo, nimajo v vidiku nacionalnih interesov, temveč računajo s posebnimi interesi in želijo, da se ponovi zgodovina baltskih držav. *Sovjetska zveza ima svoje posebne interese in svoje namene. Bolgarija se ne more vmešavati v to. Bolgarija nima aspiracij na Dardanele in se ne bo borila zanje.* Službeni predstavnik Sovjetske zveze v Bolgariji je izjavil, da se Sovjetska zveza ne bo vmešavala v notranje življenje naše države.

Sofija, 16. jan. e. »Slovo« piše v uvodniku: Mi smo zadovoljni, da sta dve veliki državi z uradnim demantijem razpršili slabo razpoloženje, ki se je skušalo zanesti v naše kroge. Po službenem demantiju bolgarske agencije, da skozi Bolgarijo ni prešla tuja vojska, sta bila objavljena tudi demantija nemške in sovjetske agencije. *Naš narod je zadovoljen, da si obe državi prizadevata ohraniti mir na jugovzhodu Evrope.*

Sofija, 16. jan. AA. (DNB) V zvezi z razgovori med angleškimi in turškimi vojaškimi predstavniki poroča list »Zora«, da si bo angleški generalštabni častnik ogledal tudi turške utrdbe, tako imenovano »Ataturkovo linijo«.

Govor Daskalova

Sofija, 16. jan. s. (Ass Press) Pred gojenci vojne akademije je govoril včeraj bolgarski vojni minister Daskalov. Izjavil je, da mora biti Bolgarija pripravljena v sedanjem važnem trenutku, ko se obe vojujoči stranki pripravljata na odločilni spopad, da tudi sama doprinese žrtve. Mogoče je sicer, da lahko Bolgarija nevarnost zase s skrbnim manevriranjem prepreči, morda pa bo mogoče to nevarnost odstraniti samo s silo.

Zasedanje sobranja

Sofija, 16. jan. AA. Narodno sobranje se je včeraj ob 14.20 sestalo. Takoj po otvoritvi zasedanja je predsednik narodnega sobranja Nikola Logofetov prečital brzojavko, ki je bila poslana kralju Borisu v imenu parlamenta. V brzojavki pošiljajo kralju in kraljevskemu domu ob novem letu najprisrčnejša voščila in izražajo najlepše želje. Predsednik Logofetov je prečital tudi odgovor kralja, ki se zahvaljuje za novoletne želje in vošči narodnim poslancem novo leto.

Nova ameriška poročila o nemških strokovnjakih v Bolgariji

New York, 16. jan. s. (Columbia B. S.) Columbijin posebni poročevalec na Balkanu javlja davi, da baje prihajajo v Bolgarijo nemški vojaški tehniki in strokovnjaki. Na ta način naj bi bila izvedena počasna infiltracija Bolgarije z nemškim vojaštvom.

Prav tako javlja Columbia, da je v Bolgariji več sto Nemcev v civilnih oblekah, ki so prispeli iz Nemčije šele zadnje dni. Columbia izraža mnenje, da Nemčija ni opustila svojih načrtov za morebitne vojaške operacije na jugovzhodu Evrope.

Nevarna cona v Črnem morju

Bukarešta, 16. jan. e. Rumunski radio je objavil, da je rumunska vlada sklenila proglasiti naslednji prostor v Črnem morju za nevarno cono teritorialne vode od 45° severne širine in 29.47° vzhodne dolžine. Parniki, ki želé zapluti v Dunav, morajo poprej po radiu obvestiti pristaniško upravo v Sulini in točno naznaniti čas prihoda. Tem ladjam pridejo na določenem mestu naproti posebni vojaški čolni. Svetilniki med Sv. Jurijem in Sulino bodo ugašeni in ne bodo dajali nobenih znakov. Ladje, ki bodo plule v tem času in se ne bodo pokoravale obvestilom oblasti, bodo to storile na svoj riziko.

KARL SCHÄFER, svetovni in olimpijski prvak in **FRITZI GILLARD** dasta **ekshibicijo umetnega drsanja**

PETEK ob 18.30 na drsališču SK Ilirije.

O borbi v Sicilskem kanalu

Nove podrobnosti o letalskem napadu na angleško matično ladjo „Illustrious"

London, 16. jan. s. (Reuter) Novinske agencije poročajo, da je matična ladja za letala »Illustrious«, ki je bila o priliki pomorske bitke v Sicilskem kanalu pretekli petek izpostavljena silovitemu sovražnemu letalskemu napadu, sedaj z lastno paro prispela v angleško luko.

Novinske agencije objavljajo tudi podrobnosti o silovitem letalskem napadu na »Illustrious«. Napad je trajal v presledkih 7 ur. Najprej so napadla nemška letala ladjo s torpedi. Dva torpeda sta padla daleč stran, ne da bi povzročila škodo. To je bilo pretekli petek okrog poldneva. Nekaj časa pozneje je sledil močnejši napad. Trije nemški bombniki tipa Junkers 87 so napadli matično ladjo z bombami, težkimi po 500 kg.

Sledila je še nadaljnja skupina nemških bombnikov, ki je priletela v veliki višini. Deloma so se spustila nemška letala tudi prav nizko nad ladjo. Skupno pa je padlo okoli sto bomb v bližino »Illustriousa«. Ob koncu napada je ena izmed bomb zadela ladjo. Nastala je silovita eksplozija, ki pa je povzročila le malo škode in malo žrtev. Angleška protiletalska obramba je bila ves čas v akciji. Dve nemški letali sta bili med tem napadom sestreljeni. Eno se je zrušilo naravnost na krov »Illustriousa«. Ko je bil ta napad končan, so sledili še napadi nemških strmoglavcev, ki so se zvečer zopet ponovili. »Illustrious« pa pri nobenem izmed teh napadov ni bil več zadet, čeravno so se nemška letala posluževala bomb vseh vrst in tudi letalskih torpedov. Pri večernem napadu je bilo sestreljenih še šest nemških letal.

Ko je bil »Illustrious« nato v nadaljevanju vožnje že tik pred luko, mu je grozila še nova nevarnost. Rušilci so javili, da je v bližini sovražna podmornica. Takoj so bile vržene globinske bombe in napad je bil odbit.

Na »Illustriousu« je bomba, ki je ladjo zadela, povzročila požar, ki je bil popolnoma pogašen šele v luki. Ladja pa je sedaj že zopet sposobna za akcijo.

Poročevalec Associated Pressa, ki je spremljal vojno brodovje, pravi, da je bilo med koncentriranim letalskim napadom na »Illustrious« »kakor v peklu«. Ladja pa je napad srečno prestala.

Italijansko poročilo

Rim, 16. jan. AA. (Stefani) Diplomatski urednik agencije Stefani piše, da so na eni strani Kanala in Atlantika mislili, da je položaj na Sredozemskem morju zelo zadovoljiv za Anglijo in poskušali so prepričevati, da je italijanska stvar v takem položaju, ki se ne da več popraviti. Medtem pa je to ocenjevanje dogodkov doživelo velik poraz.

Italija se bori z nepremagljivo odločnostjo. Njena oborožitev je nedotaknjena in more se smatrati, da njene sile večinoma še niso stopile v borbo. Nasprotno pa je britansko brodovje pretrpelo zelo težke izgube ravno v tem morju, ki je po trditvah britanske propagande pod popolnim britanskim nadzorstvom.

Nedavna borba v zraku in na morju v Sicilskem prelivu se je končala s poraznim koncem za britansko brodovje in londonsko admiraliteto. Zadeta nosilka letal »Illustrious« še dolgo ne bo za rabo. Tudi druga nosilka letal je bila zadeta in bojna ladja tipa »Malaya« je pretrpela hudo škodo. Vseh poškodovanih britanskih ladij je 14, nekatere med njimi pa so bile potopljene. Italijanski zračni torpedi so izvršili odločno akcijo, nemški strmoglavci pa so ob sodelovanju italijanskih letal ponovili svoje sijajne podvige. Britanskemu brodovju bo sedaj v Sredozemskem morju huda predla. More se smatrati, da je položaj v Sredozemskem morju zajadral v novo obdobje.

Iz Madžarske

Vrhovni poveljnik vojnega letalstva — Zasedanje parlamenta — Pravosodni minister potuje v Nemčijo — Odnosi z Rumunijo

Budimpešta 16. jan. AA. (DNB) Regent Horty je zopet poklical v službo generala Valdemara Kensea in ga postavil za vrhovnega poveljnika madžarskega vojnega letalstva.

Budimpešta, 16. januarja. AA. (DNB) Madžarski parlament se bo zopet sestal 23. t. m.

Budimpešta, 16. jan. e. Madžarski pravosodni minister [illegible] odpotuje prihodnji teden v Berlin, kjer ostane več dni.

Budimpešta, 16. jan. e. Glede na obvestila, ki jih je objavila uradna madžarska brzojavna agencija o preganjanju Madžarov v Rumuniji, poudarja polslužbeni »Pester Lloyd«, da Madžarska ne bo storila ničesar, kar bi lahko kvarilo madžarsko-rumunske odnošaje. Toda pogrešno je misliti, da lahko rumunske oblasti ogrožajo pravice Madžarov v Rumuniji, ne da bi za to dobili pravičen odgovor z madžarske strani.

Vojna med Siamom in Indokino

New York, 16. jan. AA. (Tass) Dopisnik agencije Associated Press poroča iz Kanoja, da je poveljnik čet v Indokini odstavljen in da je dobil poziv, da se vrne v Francijo. Namesto dosedanjega poveljnika francoskih čet v Indokini Martina pride general Mordant, ki je že prispel v Saigon.

Bangkok, 16. jan. AA. (Reuter) Siamsko vrhovno poveljstvo je izdalo poročilo, v katerem pravi, da so bili odbiti poskusi francoskih čet prodreti na siamsko ozemlje na severnovzhodnem bojišču. Sovražnik je imel velike izgube. Poročilo dalje pravi, da siamske čete napredujejo na vzhodnem bojišču.

Uradništvo na Češkem

Praga, 16. jan. AA. (DNB) Protektor rajha v. Neurath je podpisal uredbo, ki na novo urejuje osebje v javni upravi. Ta reorganizacija v javni upravi bo izvedena zato, ker je število uradništva na Češkem prišlo do velikanskega obsega. Državni proračun v protektoratu je predvideval skoraj 50% izdatkov za uradništvo, poleg tega pa so bili uradniki skoro izključno češkega porekla in v mnogih primerih nestrokovnjaki.

Nova uredba, ki jo bodo izvedli v dveh letih, določa starostno mejo za upokojitev pri moških 55 let, pri ženskah pa 50 let. Uradniki se morejo upokojiti kot nesposobni in brez opravičila v 40. letu in ženske v 33. letu. Če pa je uradnik sposoben, more delati službo do 65. leta, če je to v interesu službe.

Usoda bivšega rumunskega kralja

Madrid, 16. jan. e. Najbližja okolica kralja Karola demantira vesti, da je bivši kralj Karol [illegible] v Sevilli. Kralj je še vedno v prestolnici Andaluzije, kjer živi popolnoma samotarsko. Izrazil je željo, da se mu odobri nadaljevanje potovanja, za kar je nedavno brzojavno zaprosil. Prtljaga bivšega kralja je bila že poslana v Lizbono, del kraljevega spremstva pa je že v Zedinjenih državah.

Nenapadalni pakt med Bolivijo in Čilejem

Santiago, 16. jan. AA. (Reuter) Danes bosta Bolivia in Čile podpisala v La Pazu medsebojni nenapadalni pakt.

Potopljene ladje

New York, 16. jan. AA. (DNB) Iz newyorških pomorskih krogov se je izvedelo, da se je grška tovorna ladja »Los« potopila 500 milj vzhodno od Irske. Ladja je bila del nekega britanskega konvoja. Potopila sta se tudi norveški tovorni parnik »Brandanger« (6624 ton) in ladja »Marstenen«, oba v angleški službi. Britanska tovorna ladja »Empire Jaguar«, ki se je potopila 18. decembra l. l. vzhodno od Dakarja, je bila prejšnji tovorni parnik USA »Eastern Glade« (5057 ton).

„Mendosa" plove dalje

Montevideo, 16. jan. AA. (Reuter) Včeraj je francoska ladja »Mendosa« zapustila Punte del Este, kamor se je zatekla, ko se je zaman skušala prebiti skozi britansko blokado. Po najnovejših poročilih plove ladja ob obali proti severu. »Mendosa« ima tovor za nezasedeno Francijo.

Plaz zasul italijanske vojake

Turin, 16. jan. AA. (Stefani.) V Alpah blizu Ventimiglie je plaz zasul pet italijanskih vojakov alpinov. Doslej jih še niso našli.

Letos ne bo zastav

Berlin, 16. jan. AA. (DNB) Nemški notranji minister in propagandni minister sta sporočila, da se na dan ustanovitve rajha 18. januarja in na dan narodnega praznika 30. januarja ne bodo razobešale zastave, kakor je bilo to do sedaj v navadi.

Iz Kamnika

— Šolsko poslopje dograjeno. Ker je bilo zadnji čas tudi nekaj toplejših dni, so hitro pričeli z nadaljevanjem zidanja novega šolskega poslopja in tako jim je uspelo, da je sedaj poslopje v surovem stanju dozidano. V soboto popoldne so imeli običajni »likof« in na šolskem poslopju, ki ga je gradilo podjetje inž. Tönniesa, je zavihrala jugoslovenska državna zastava.

— Peki so nehali peči, ker ne dobe moke. Po trgovinah jo je zmanjkalo že prej, občina pa, ki ji je za to poverjena skrb, se za naše peke nič ne meni, tako da sedaj že nekaj dni niso pekli, s čimer pa so prizadeti zopet najpotrebnejši.

— Prostovoljna gasilska četa bo priredila v soboto zvečer v Gasilskem domu svojo vsakoletno predpustno zabavo. Pri prireditvi bo igral naš prvovrstni kamniški jazz »Danica«, ki zna vedno ustvariti prijetno razpoloženje. Poskrbljeno je tudi za vse dobrote, tako da bo gotovo obisk, kakor vedno doslej, zelo lep. Pridite, gasilci vas vabijo!

Ptujska bolnica v letu 1940

Ptuj, 15. januarja

Kakor vse naše zdravstvene ustanove tako zaznamuje tudi tukajšnji zavod velik porast dotoka bolnikov v zadnjih desetletjih. Kolik porast števila bolnikov je bil v zadnjih 20 letih, je razvidno iz tega, da je bilo v letu 1940 oskrbovanih 2734 bolnikov, v letu 1920 le 806, v letu 1930 1326 bolnikov. Torej je bilo v preteklem letu sprejetih 339.2% več bolnikov kakor v letu 1920 in 206.1% več kot v letu 1930.

Kljub velikemu porastu števila bolnikov pa je bolnica pridobila v zadnjih 20 letih na prostoru le za 20 bolniških postelj. Radi pomanjkanja prostora so morali odkloniti nad 500 zdravljenja sicer potrebnih bolnikov. Posebno pomanjkanje prostora se opaža na oddelku za jetične, za katere imamo na razpolago le 15 postelj. Ambulantno pa se je zdravilo 516 bolnikov.

Skupno število oskrbnih dni znaša 35 tisoč 121, povprečna oskrbna doba na bolnika je 12.8 dneva, povprečni dnevni stalež pa 95 bolnikov.

Največ bolnikov se je zdravilo na kirurgičnem oddelku in to 1555, operacij je bilo 1113 in od teh tretjina večjih. Velik porast se opaža tudi pri sprejemu porodnic. Sprejetih je bilo 131, vsi ti porodi pa so bili po večini patološkega značaja. Porodov z dvojčki je bilo 8. Luč sveta je zagledalo 72 dečkov in 67 deklic. Pripomniti je treba, da zavod sprejema le porodnice, t. j. take, ki je porod že v teku, ne pa noseče. Skrajno potreben bi bil poseben prizidek za porodnice. Sedaj ima bolnišnica le 1 sobo za porode ter 1 sobo z 2 posteljama za otročnice. Ljudje se pa mnogo bolj poslužujejo bolnišnice ob porodih, kar pa je razumljivo, saj nimajo Haloze niti ene izkušene babice, Slovenske gorice pa le dve.

Na internem in infekcijskem oddelku se je oskrbovalo 1179 bolnikov. Od teh 113 bolnikov za infekcijskimi boleznimi, med temi 30 za davico in 28 za vnetjem možganske mrene.

Uspeh zdravljenja je bil naslednji: ozdravljenih je bilo 1489 bolnikov ali 56.1%, zboljšanih 961 ali 36.2%, neozdravljenih pa 126 bolnikov ali 4.5%, umrlo je 80 bolnikov ali 3%.

V treh dneh dva požara

V papirnici bratov Piatnik pri Radečah je gorelo stanovanjsko poslopje

Radeče, 15. januarja

Ta teden je za Radeče poln razburljivih dogodkov, ker smo imeli poleg drugih manjših nezgod v zadnjih treh dneh že dva požara.

Prvi je izbruhnil v ponedeljek opoldne v delavnici mizarskega mojstra Fr. Medveška. Ta ima namreč v delavnici majhno železno pečico, tako zvani »gašperček«. Ko je mojster z vajenci odšel opoldne k obedu, se je v njegovi odsotnosti vnelo oblanje, nagrmadeno v bližini gašperčka. Vendar se ogenj v zaprtem prostoru ni mogel razmahniti in k sreči se je vrnil takoj po obedu lastnik zopet v delavnico. Posrečilo se mu je s pomočjo domačih in sosedov udušiti ogenj še preden je zajel stroje, orodje in les, ki ga je imel mojster ravno v delu. Ker je v neposredni bližini delavnice več hiš, je bila nevarnost razširjenja požara zelo velika.

Dosti večja nevarnost pa nam je pretila danes. Ob Sopoti, ki priteče izpod Kumanskega hribovja in se izliva pri Radečah v Savo, stoji dobro uro hoda od Radeč v romantični dolinici svetovno znana papirnica bratov Piatnikov. Tam je namreč danes okrog 10. dopoldne izbruhnil ogenj v stanovanjskem poslopju, v katerem so v pritličju uradni prostori in pisarne, v prvem nadstropju pa obsežno stanovanje sedanjega šefa papirnice, g. Ragga. Seveda so takoj ob izbruhu ognja alarmirali gasilce po telefonu naravnost iz papirniške pisarne in najprej so prihiteli z obema brizgalnama radeški gasilci. V najkrajšem času so prišli na pomoč tudi gasilci z Zid. mosta, Hrastnika, Loke, Vrhovega in celo iz Celja, odkoder je prihitel tudi rešilni avto Rdečega križa, da bi bil po potrebi pri rokah. Tudi tovarna sama ima dve ročni brizgalni. Združenim gasilcem se je posrečilo omejiti ogenj na samo stanovanjsko poslopje. Vendar ob štirih popoldne ogenj še ni bil popolnoma udušen; zato delujeta domači brizgalni še vedno, dočim so se ostali gasilci večinoma že razšli, ker je sama tovarna, ki stoji v neposredni bližini stanovanjskega poslopja, že izven nevarnosti. Požar je uničil le podstrešje, kjer so bile sobe hišne služinčadi. Udrl se je na več mestih tudi strop prvega nadstropja. Vendar se je papirniškim delavcem posrečilo še pravočasno rešiti vso opremo iz stanovanja g. Ragga in tudi iz pisarniških prostorov.

Papirniški delavci so pomagali pri omejitvi požara in reševanju opreme z občudovanja vrednim pogumom in vztrajnostjo. Saj so se pa tudi zavedali, da bi bili vsi ob delo in ob vsakdanji kruh, ako bi ogenj zajel tudi tovarno z nenadomestljivimi stroji.

Istotako pa moramo pohvaliti tudi vse gasilce, ki se niso ustrašili truda in nevarnosti pri svojem človekoljubnem delovanju.

Kako je ogenj nastal, še ni dognano. Domnevajo pa, da se je vnelo ostrešje ob dimniku, ker je poslopje že staro in gornji del večinoma lesen.

Tatvine in vlomi

Radeče, 14. januarja

Zadnji čas so v Radečah in okolici tatvine že kar na dnevnem redu. Našemu frizerju je zmanjkal iz zaprtega hleva najlepši plemenski zajec. Prav posebno pa diši nekaterim dolgoprstnežem kurja pečenka in marsikomu zmanjka kokoš. Tako je bilo pred dnevi ukradenih iz zaprtega kurnika 6 tolstih kokoši posestnici Mariji Samec iz Studenca nad Jagnjenico. Lastnica je tatvino takoj prijavila in našim agilnim orožnikom se je hitro posrečilo izslediti tatove pri sosedih oškodovane Samčeve. Prijazni sosedje, ki so si privoščili kurjo pojedino na račun oškodovanke, prebavljajo isto že v zaporu.

Dobro bi bilo, ako bi vsak oškodovanec prijavil orožnikom vsako, tudi najmanjšo tatvino, ker bo mogoče le tako preprečiti majhne tatvine, iz katerih kaj rade nastanejo sčasoma celo večji vlomi, kar nam priča vlom na sveti večer. Tedaj je bilo namreč vlomljeno v hišo grofa Kodelija na Jagnjenici. Lastnik, ki ima v Jatni pod Kumom obširne gozdove, se mudi tu le od časa do časa. Zato pa ima v hiši oskrbnico, ki čuva inventar.

Ko je bila ta na sveti večer nekaj ur odsotna, je našla po povratku pokvarjeno ključavnico hišnih duri in odprto okno. Seveda je ob vstopu v hišo spoznala, da so bili na delu vlomilci, ker je našla vse v neredu; pogrešila pa je mnogo predmetov. Zato je vlom takoj prijavila in radeški orožniki so vlomilce že prijeli ter jih spravili v tukajšnje sodne zapore.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 16. januarja: Krog s kredo. Red četrtek.

Petek, 17. januarja: zaprto (generalka).

Sobota, 18. januarja: Othello. Red premierski.

Nedelja, 19. januarja: ob 15.: Princeska in pastirček. Mladinska predstava. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20.: Cigani. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 16. januarja: zaprto.

Petek, 15. januarja: Ob 15.: Veselo žene windsorske. Dijaška predstava. Globoko znižane cene od 16 din navzdol.

Sobota, 18. januarja: Carmen. Izven. Gostovanje Ančice Jelačičeve, članice zagrebške opere in tenorista Josipa Gostiča.

★

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani vodi z upravo Narodnega gledališča v **Mariboru** dogovor glede izmeničnih gostovanj obeh ansamblov. Po tem dogovoru bo gostovala ljubljanska drama v Mariboru in mariborska v Ljubljani. Prvo gostovanje Mariborčanov v Ljubljani bo v sredo 22. t. m. Vprizorili bodo dramo »Gorkega »Na dnu«. Na ta poseben dogodek, ki bo v dramskem gledališču pn. občinstvo že danes opozarjamo.

Gostovanje Ančice Jelačičeve, altistke in Josipa Gostiča, tenorista, članov zagrebške opere. Po dveh zanimivih zasedbah v partiji Carmen, se nam obeta v soboto tretja, ki bo zelo privlačna, ker bomo slišali prvič na našem odru prvo altistko zagrebške opere, Ančico Jelačičevo v naslovni partiji. Glavno moško partijo don Joséja bo pel Josip Gostič, čigar umetnost ceni publika od nastopa do nastopa višje. Micaelo bo pela Vidalijeva.

Opera pripravlja kot prihodnjo novost krstno uprizoritev Bravničarjeve opere množice »Hlapec Jernej« pod taktirko Nika Štritofa in v režiji šefa režiserja Cirila Debevca. Naslovno partijo bo pel baritonist Lupša.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Četrtek, 16. januarja: Marcel

DANAŠNJE PRIREDITVE

Razstava akadem. slikarja Dušana Petriča v Obersnelovi galeriji, odprta od 8. do 18. ure.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste, Zaloška cesta 47

Izpod sita

Skritih ali zakopanih talentov je med nami mnogo, tudi trgovskih. Po Ljubljani hodi tak sicer ne skrit, temveč pošteno odkopan trgovski talent. Bele, po naftalinu smrdeče kroglice proti moljem prodaja. Prav nedolžen obraz dela in pravi, da so kroglice proti moljem zaenkrat še zelo poceni, da se bodo pa kmalu podražile, ker se itak vse draži. Prodaja jih po dinarčku in prodal jih je najbrž že mnogo. Ljudje se moljev boje in radi segajo po teh kroglicah, saj se jim ne zde drage. Po dinarčku so, a mož pravi, da bodo kmalu po 2 din. Kdo bi se torej ne polakomnil tako ugodnega nakupa?

Toda naš trgovski talent kupuje kroglice proti moljem v Gregoričevi drogeriji v Prešernovi ulici, kjer jih dobi osem za en dinarček. Zdaj pa izračunajte sami, koliko odstotkov dobička ima mož, ki mu tako krepko utriplje trgovska žilica. V Gregoričevi drogeriji so z marljivim odjemalcem zadovoljni, on se pa menda tudi ne more pritoževati, da bi ne imel dobrega zaslužka. Mi mu ga sicer privoščimo, samo malo previsok se nam zdi.

Iz Šoštanja

— Spominu Antona Eržena. V nedeljo popoldne so na slovenjgraškem pokopališču položili v grob Antona Eržena, upok. pregled. finančne kontrole v Šoštanju. Šele pred dobrimi tremi meseci je stopil v pokoj, čeprav bi si ga bil zaslužil že preje. Vkljub bolezni je vztrajal do kraja — hotel je svojima dvema otrokoma dati svojo borno penzijo. Pokojni Eržen je v 35 letih službovanja preromal skoro vso Slovenijo. Od Primorske, kjer je bil doma, do Koroške, kjer je služboval v plebiscitni coni. Potem je bil v Prevaljah, v St. Jurju ob Pesnici, Črni, Libeličah, dokler ni prišel pred 6 leti v Šoštanj. V težki službi si je nabral mnogo izkušenj; odpirala so se mu vrata v kmečke, delavske in obrtniške hiše. V njih je spoznal nepotvorjeno življenje našega ljudstva. Vsi, ki so Eržena poznali in imeli z njim opravka, morajo priznati, da je bil korekten uradnik in dober človek. — K njegovemu zadnjemu domovanju na slovenjgraškem pokopališču ga je spremila množica prijateljev in znancev. Zlasti številno so bili zastopani njegovi stanovski tovariši. Ob grobu se je od pokojnika z lepimi besedami poslovil preglednik g. Repolusk, pevski zbor pa mu je v slovo zapel žalostinko »Blagor mu«. Težko prizadetima otrokoma, Mileni in Ivanu, ki sta v kratkih treh letih izgubila svoje starše, izrekamo iskreno sožalje!

— Rezervni oficirji ustanavljajo krajevno poverjeništvo. V petek ob 6. uri zvečer se bo vršil v hotelu Jugoslavija ustanovni občni zbor poverjeništva celjskega pododbora rezervnih oficirjev. Novo poverjeništvo bo združevalo rezervne oficirje šoštanjskega okraja.

— Šolska vest. Za vodjo obrtne nadaljevalne šole je sresko načelstvo imenovalo učitelja Franceta Kurnika.

— Iz sokolskega društva. Po uspeli komediji »Glavni dobitek« študira dramatski odsek sedaj dve igri: »Ujež« in »Na ledeni plošči«, društveni orkester pa se pripravlja na samostojni orkestralni koncert.

DNEVNE VESTI

— **Izpremomba v zavarovanju državnega prometnega osebja.** Nova uredba o zavarovanju državnega prometnega osebja kraljevine Jugoslavije za primer bolezni, poroda, pogreba in nesreče ne prinaša bistvenih izpremememb, pač pa je v nji sistematično in pregledneje določeno vse, kar mora obsegati taka uredba. V zadnjih 10 letih je bilo treba staro uredbo po skušnjah spopolnjevati s pravilniki in zdaj so prišle vse te spopolnitve v novo uredbo. Novo je, da se morajo fakultativno zavarovati tudi vdove in sirote. Članski prispevki se niso mnogo zvišali. Uradniki in nameščenci plačujejo 1½ odstotka svojih prejemkov, delavci pa 3 odstotke. Razlika je zato, ker stalni uslužbenci med boleznijo dobivajo redne mesečne plače od prometnih ustanov, delavcem pa mora fond plačevati hranarino že od prvega dne bolezni. Občni zbor lahko zviša članski prispevek za ½ odstotka, toda samo s pogojem, da prometni minister odobri povišanje in da plača prometno ministrstvo enaki delež. Nova je tudi določba, da se zniža število članov uprave od 12 na 10.

— **Gospodarska pogajanja z Bolgarijo.** Zadnje dni januarja se pričnó gospodarska pogajanja med Jugoslavijo in Bolgarijo. Pogajanja se bodo nanašala na ureditev nekaterih vprašanj v trgovinskem in plačilnem prometu med obema državama. Pogajanja bodo v Beogradu.

— **Narodna banka uvaja devizno statistiko.** Da se urede razmere na deviznem tržišču in poveča kontrola deviznega ravnateljstva Narodne banke, se bo uvedla pri tem ravnateljstvu posebna služba devizne statistike. Pri tem bodo morali obvezno sodelovati pooblaščeni denarni zavodi, ki so že dobili potrebna navodila.

— **Diplomirani so bili** na pravni fakulteti univerze v Ljubljani gg. Danilo Milič iz Trsta ter Marjan Šenk in Franc Vagaja iz Ljubljane. — Čestitamo!

— **Prva pošiljka bombaža iz Rusije** prispe prihodnji teden v Beograd. Rusija nam bo dobavila 2,000.000 kg surovega bombaža.

— **Potres v Šibeniku.** Včeraj zjutraj so čutili v Šibeniku močan potres. Potresne sunke so občutili tudi v okoliških vaseh. Na nekaterih poslopjih je napravil potres nekaj škode. Na poslopju policije se je porušil del stropa.

— **60 novih industrijskih podjetij na področju Beograda.** Na področju beograjske industrijske zbornice se zelo naglo razvija industrija. Lani je bilo ustanovljeno 60 industrijskih podjetij. V samem Beogradu in okolici je bilo ustanovljeno 25 podjetij. Največ je bilo ustanovljenih podjetij tekstilne stroke, in sicer 12, na drugem mestu po številnosti so pa bila kovinska podjetja, ki jih je bilo ustanovljenih 8.

— **Sporazum o cenah živine za izvoz v Nemčijo.** Dosežen je bil sporazum o cenah naše živine, namenjene za izvoz v Nemčijo. V Berlinu se mudi viceguverner Narodne banke dr. Belin, ki se pogaja o ureditvi plačilnega prometa, z njim je pa tudi odpotoval načelnik izvoznega oddelka direkcije za zunanjo trgovino dr. Mihailović z nalogo, da se pogodi o novih cenah naše živine. Sporazum je bil dosežen v torek in včeraj bi moral biti že podpisan.

— **Nova konferenca o monopolu prodaje pšenice.** V ponedeljek so zastopniki pristojnih ustanov konferirali v Beogradu o vprašanju uvedbe monopola za prodajo pšenice. Izkazalo se je namreč potrebno, da Prizad dobi monopol za prodajo in nakup pšenice, da bi bila zagotovljena preskrba prebivalstva z moko in kruhom. Kaže, da je na zadnji knoferenci o tem vprašanju prišlo do sporazuma in iz Beograda napovedujejo, da bo kmalu izdana uredba, ki bo pooblastila Prizad, da bi dobil monopol za nakup in prodajo pšenice, hkrati pa bodo izdani še drugi predpisi, da bi zajamčili primerno preskrbo prebivalstva z življenjskimi potrebščinami.

— **Nemčija namerava kupiti večje količine tobaka.** V Dubrovniku se mudi nemška komisija, ki nakupuje naš tobak, zdaj samo vzorce. Ko bodo te vzorce dobro proučili, nameravajo nakupiti večje količine našega tobaka ustrezajočih vrst.

— **Bivša hrvatska banica umrla.** V Našicah je umrla bivša hrvatska banica grofica Lila Pejačević-Virovitička vdova po pokojnem grofu Teodorju Pejačeviću-Virovitiškem, bivšem banu Hrvatske, Slavonije in Dalmacije. Stara je bila 80 let.

— **Podražitev mleka v Dubrovniku.** V Dubrovniku se je podražilo mleko, ki stane zdaj 6 din liter. Večina okoliških mlekaric, pa tudi nekatere mlekarne v mestu, niso zadovoljne s podražitvijo in prodajajo mleko še vedno ceneje, kar je dokaz, da je cena 6 din pretirana.

— **Stalna pisarna naše tekstilne industrije v Carigradu.** Naša tekstilna industrija ustanavlja v Carigradu svojo stalno pisarno, ki bo vzdrževala zveze s turško industrijo in gospodarskimi organizacijami. Pisarna bo tudi v zvezi s sindikatom za bombaž in volno Irana in Iraka. Pisarna bo imela velik pomen, ker bo mnogo pripomogla, da se bo naša tekstilna industrija lažje zalagala s sirovinami.

— **Uredba o prodaji mila.** Trgovinski minister je predpisal uredbo o prodaji mila za pranje, da bi bilo blago pravilno razdeljeno ter da bi bilo vse prebivalstvo dobro preskrbljeno z njim. Uredba je bila izdana v smislu predpisov uredbe o ureditvi prodaje blaga in uredbe o nadzorstvu nad zalogami blaga. Po določilih te uredbe smejo producenti dajati v prodajo samo milo, izdelano po predpisih o izdelovanju mila, in vselej do 10. v mesecu morajo poročati na pristojna mesta, koliko znaša mesečna produkcija. V poročilu morajo tudi navesti seznam trgovcev, ki so prejeli blago. Producenti morajo predvsem zalagati z milom javne ustanove. Uredba tudi predpisuje, koliko mila smejo prodati trgovci na drobno na teden.

● **Strojepisna šola.** Novi trojepisni tečaji (dnevni in večerni) pričnó 16. januarja. Prijave sprejema dnevno: Christofov učni zavod, Ljubljana, Domobranska 15. Na razpolago prospekt! Največja strojepisnica 60 pisalnih strojev! Dnevi in ure pouka po želji obiskovalcev. (—)

— **Okrog 55 milijonov din bi naj plačale zavarovalnice zaradi poloma »Feniksa«.** Predsednik Zveze zavarovalnic B. Brzaković je izjavil, da se zvezi lani še ni posrečilo doseči rešitve važne zadeve sanacije »Feniksa«. L. 1936 je bila izdana uredba o sanaciji »Feniksa« a z njo ni bilo rešeno nič, samo zavarovalnice so morale prevzeti obveznosti »Feniksa« do njegovih zavarovancev in sicer zato »da se zaščiti ideja zavarovanja«. Po zanesljivih podatkih znaša vsota prispevkov zavarovalnic na račun »Feniksa« skupno z obrestmi v 20 letih 54.969.210 din. Zavarovalnice se zelo pritožujejo nad to nenavadno obremenitvijo ter se sklicujejo, da do poloma »Feniksa« ni bilo v veljavi zakonskih predpisov, ki bi predpisovali, da morajo člani katerekoli gospodarske stroke prevzeti obveznosti svojega skrahiranega konkurenta.

— **Izvoz žebljev iz Jugoslavije v Turčijo.** Po vesteh turških listov bo naša država dobavila Turčiji 20 vagonov žebljev. Prva pošiljka 6 vagonov je že prispela v Carigrad.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo oblačno in zmerno hladno vreme, sicer nobenih bistvenih sprememb sedanjega vremena. Včeraj je snežilo v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, deževalo pa v Visu, Splitu, Kumboru, Rabu in Dubrovniku. Najvišja temperatura je znašala v Kumboru 12, v Dubrovniku 11, v Splitu 9, na Rabu in Visu 6, v Sarajevu 2, v Beogradu —3, v Ljubljani —3.7, v Zagrebu —5, v Mariboru —10.0. Davi je kazal barometer v Ljubljani 748.1, temperatura je znašala —5.8, na aerodromu —5.6, v Mariboru in Zagrebu —13, v Beogradu —8, v Sarajevu —5, na Visu, Splitu in Rabu 2, v Dubrovniku 6, v Kumboru 7.

— **Dva ponesrečenca.** Davi so bili reševalci pozvani v delavnico ključavničarskega podjetja Weibl, kjer je eksplodirala posoda bencina in je dobil pomočnik Izidor Selan iz Notranjih goric poškodbe po glavi in telesu. Prepeljali so ga v bolnico. — Jožek Strniša, 8letni sinček delavca iz Most se je obesil na sani in padel z njih tako nesrečno, da si je zlomil desno nogo.

— **Lokomotiva razmesarila železničarja.** Včeraj zjutraj se je pripetila v Zagrebu težka nesreča. Lokomotiva simplom-orientexpresa je razmesarila železničarja Stepana Juriča. Pokojni je bil šele nekaj dni v službi kot poskušni manevrist, prej je pa delal v železniškem skladišču. Kako se je pripetila nesreča ni točno znano. Vse pa kaže, da jo je zakrivil Jurić sam, ker je bil nepreviden.

— **Za stavo pojedel dva kozarca.** V Križevcih je Gjuka Gašparič v torek zvečer v neki krčmi stavil za 10 steklenic piva, da bo pojedel dva kozarca. Mož je sam gostilničar. Stava je bila sklenjena. Gašparič je zgrizel oba kozarca in pogoltnil steklo, potem se je pa napil piva.

— **Zmrznil je.** V okolici Križevcev je zahteval mraz v kratkem že štiri žrtve. V Sopronu pod Kalnikom so našli v snegu mrtvega 45letnega kmeta Franja Blaškoviča. Pokojni je bil zelo visoke in krepke postave, znan pod imenom Herkules. Ponoči se je vračal nekoliko vinjen iz zidanice, pa je v snežnem zametu omagal in zmrznil.

Iz Ljubljane

—lj **Predavanje: Konstruktivno jeklo.** V petek 17. t. m. bo univ. profesor dr. inž. Alojz Kral, predstojnik zavoda za tehnično mehaniko in preiskavo materijala predaval o novejših dognanjih o navadnem in visokovrednem konstruktivnem jeklu z metalurškega in tehnološkega vidika s posebnim ozirom na statiko težjih modernih konstrukcij (zagrebški mostovi). Predavanje bo ob 20. uri v predavalnici Društva inženjerjev v Ljubljani v Kazini (II. nadstropje). Društvo inženjerjev vabi na predavanje vse člane in strokovnjake, ki se za stvar zanimajo.

—lj **Danes sulc in razne morske ribe v gostilni Lovšin.** 24-n

u— **Redni občni zbor biljardskega kluba** bo v nedeljo 26. t. m. ob 9. uri v posebni sobi kavarne »Zvezde«. Člani vljudno vabljeni.

— **Sadjarsko in vrtnarsko društvo Vič** bo imelo drevi ob 19.30 predavanje. Predaval bo priznani strokovnjak v vrtnarstvu g. inž. Jeglič. Povedal nam bo, kako naj si uredimo vrt, da bo lep, a da nam bo vseeno kar največ izrabljen. Predavanje je namenjeno predvsem današnjim razmeram, ko bomo morali paziti na vsak košček zemlje, da jo dobro izrabimo.

—lj **Geografsko društvo** na univerzi v Ljubljani bo imelo svoj redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom 22. t. m. ob pol 18. uri v Geografskem institutu.

u— **Vse predstave »Gospe ministrice«** v Šentjakobskem gledališču so bile doslej razprodane, kar kaže, da igra zelo ugaja gledalcem. Igra se bo ponovila že devetič v soboto 18. in nedeljo 19. t. m. ob 20.15. Kdor se hoče od srca nasmejati, naj poseti predstavi. Kupite vstopnice že v naprej od danes dalje. V nedeljo 19. t. m. ob 15.15 bo brezplačna popoldanska uprizoritev mladinske igre »Princeska in pastirček« za revno ljubljansko deco.

—lj **Simfonično produkcijo** priredi v ponedeljek ob 18.15 v veliki filharmonični dvorani Glasbena akademija v korist zimske pomoči. Orkester Glasbene akademije bo izvajal Schubertovo »Rozamundo« in »nedokončano simfonijo« (h-mol) ter Mozartov Violinski koncert, kjer bo igral solo Jurij Gregorc (slušatelj III. letnika Glasb. akad.). Dirigiral bo slušatelj Samo Hubad. Vstopnine ni, vstop pa je dovoljen s programom.

—lj **NA VSAKO MIZO LAŠKO PIVO!**

u— **Drž. meščanska šola na Viču** bo priredila v soboto 18. t. m. ob 20. v šolski telovadnici recitacijski večer članov literarnega kluba za zimsko pomoč dijaški kuhinji. Sodelovali bodo: pesniki in pisatelji Ivan Campa, France Novšak in Severin Šali z najnovejšimi deli. Vabimo cenjeno občinstvo, da poseti to dobrodelno kulturno prireditev.

—lj **II. reprezentančni ples gradbenikov** na Taboru bo v soboto 18. t. m. Oficielen sprejem gostov bo ob pol 20., zato opozarjamo občinstvo na točnost, ki bo samo njemu v korist. Za rezervirane mize smo odgovorni le do 20.15. Predprodaja vstopnic v petek in soboto na tehniški fakulteti v vratarjevi loži v I. nadstropju. Vabila so razposlana. Reklamacije vabil, rezerviranje miz in lož ter morebitne informacije na naslov: Tehniška fakulteta, Aškerčeva cesta 11. Tel. 47-41. 25-n

Kaj je z zakloniščem v Trebnjem?

Trebnje, 14. januarja

Po vseh večjih krajih našega podeželja zlasti v vaseh in trgih s številnimi prebivalci, hite zadnji čas odbori za protiletalsko zaščito z gradnjo zaklonišč proti napadom iz zraka. Tudi v Trebnjem, kjer imamo kader uradništva in številno prebivalstvo sploh in kjer je važno komunikacijsko središče krajev Temeniške in Mirenske doline, od koder prihajajo dnevno poslovni ljudje vseh mogočih poklicev, je bil ustanovljen tak odbor, ki bi že davno moral poskrbeti za vse, kar je s protiletalsko zaščito v zvezi, zlasti pa za primerno zaklonišče. Po banski upravi je bil odobren tudi pravilnik o skladu za protiletalsko zaščito in je s svojim proračunom tudi občina zagotovila primeren prispevek v ta sklad. Kljub temu pa odbor še nima predpisanih stvari, ki so potrebne za obrambo pri napadih iz zraka, niti še ni zgrajeno zaklonišče in je tozadevno vse poslovanje tega odbora negativno.

Odbor namreč nima na razpolago niti pare denarja, da bi mogel opraviti to za naš kraj tako nujno in pomembno delo in je občina tista, ki nosi vso odgovornost, da zaščitni odbor ne more poslovati. Občina namreč še ni izplačala protiletalskemu skladu po občinskem proračunu določenega zneska, in je tako poslovanje odbora, ki upravlja ta sklad, onemogočeno. Zaščitni odbor, ki ima prav za prav le konzultativno moč napram občinski upravi, vse dotlej, dokler ne prejme potrebnih denarnih sredstev, ne more pričeti s poslovanjem, pa naprošamo predsednika občine, da zastavi ves svoj vpliv, da bo finančni odbor dolžni znesek skladu za protiletalsko zaščito končno že izplačal. Če je kje odgovornost, je tu tem večja!

Iz Celja

—c **Zanimivo predavanje** priredi Savinjska podružnica SPD drevi ob 20. v risalnici meščanske šole v Celju. Predaval bo dr. Bogdan Brecelj iz Ljubljane o prvi pomoči pri nezgodah v planinah in predvajal 70 diapozitivov.

—c **Zatiranje poljskih miši.** Mestno poglavarstvo v Celju razglaša: Poljske miši povzročijo pri nas vsako leto mnogo škode na poljskih rastlinah. Da zmanjšamo škodo, je potrebno, da kmetovalci skupno organizirajo uničevanje poljskih miši. Najcenejše sredstvo za zatiranje poljskih miši je barijev karbonat, ki se dobi z navodilom pri raznih kmetijskih zadrugah.

—c **10.000 din je ukradel škofu.** Pred tričlanskim senatom okrožnega sodišča se je zagovarjal v torek 19letni Ludvik Sevšek iz Rogatca zaradi tatvine. Sevšek se je lani 13. julija splazil v zaklenjeno sobo hotela »Pošte« v Rogatcu, kjer je stanoval pravoslavni episkop Jeratej iz Sremskih Karlovcev, in mu ukradel iz kovčega din 10.000. V kovčegu je bilo 67.000 din. Sevšek pa si je prisvojil samo 10 000 din. Okrožno sodišče ga je obsodilo na 14 mesecev strogega zapora.

—c **Dve nesreči.** V Rjavcu pri Rogaški Slatini si je 42letni posestnik in upokojeni železničar Simon Jagodič v torek pri padcu zlomil levo nogo nad kolenom. V Zg. Zrečah si je 64letna občinska reva Ana Mumlova pri padcu zlomila desno roko v ramenu. Oba ponesrečenca se zdravita v celjski bolnici.

Občinska javna dela lani

Prometne ureditve, regulacije, vrtnarska dela in nove makadamske ceste

Ljubljana, 16. januarja.

Ima »javna dela« izvira iz prejšnjih let, ko so bile nezaposlene velike množice, ki so jih samouprava in država zaposlovale pri delih splošno koristnega značaja. Javna dela so prav za prav le večja dela, na primer: cestna, regulacije rek, melioracije, zidanje velikih stanovanjskih kolonij, ki ga financira samouprava ali država, itd. Javnih del v tem pomenu besede v Ljubljani ni že nekaj let, če izvzamemo regulacijo Ljubljanice. Občinska javna dela, ki lahko nudijo zaslužek tudi drugim, ne le redno zaposlenim mestnim delavcem, so pa vendar številna. Javnost bo zanimalo zlasti v času akcije za zimsko pomoč revnemu prebivalstvu, da je bilo lani financiranih tudi iz sredstev zimske pomožne akcije precej občinskih del.

Večjih prometnih ureditev lani ni bilo. Na križiščih med Masarykovo in Tyrševo ter Resljevo in Masarykovo cesto so preuredili prometne otoke. Podobno prometno ureditev, a z ograjo za pešce smo dobili na križišču Kongresnega trga in Gradišča. Začasno prometno ureditev imamo pred pošto z razširjenim hodnikom in ograjo pred poslopjem Bate.

Med občinskimi javnimi deli, ki so zbudila lani med meščani več zanimanja, je treba omeniti začasno regulacijo Zvezde in priprave za končno regulacijo. Predvsem so podrli vse stare kostanje in stranišče, ki res ni bilo parku v okras. Splanirali so park in ga kanalizirali. Položili so električni kabel. Park poslej nima več plinske razsvetljave. Očistili so starinski vodnjak, ki ga nameravajo na zunaj še preurediti. Severno in vzhodno cesto ob parku so nekoliko razširili in ob njiju postavili betonske ograjne stebre. Spomladi nameravajo regulacijska dela nadaljevati. Stroškov je bilo že precej. Na račun sklada za ureditev kraljevega spomenika so porabili 274.128.25 din, na račun zimske pomožne akcije pa 23.538.75 din. Stroški so torej znašali že skoraj 300.000 din.

Pri naslednjih delih so bili zaposleni le delavci, ki se v nezaposlenosti obračajo za delo ali podpore na mestni socialni urad. Mezde za ta dela so krili iz sredstev zimske pomožne akcije, izdatke za gradivo pa iz rednih mestnih kreditov.

Zgodaj spomladi so začeli urejevati Ambrožev trg, in sicer že 18. marca. Delo je bilo končano sredi julija. Park na tem trgu je bil temeljito spremenjen. Za mezde delavcev so izdali 41.102 din.

Ob istem času so začeli delati prvo kolesarsko cesto pri nas, ob Celovški cesti med bivšo Kmetovo gostilno in remizo, v dolžini 700 m. Delo je trajalo do srede junija. Nova kolesarska cesta je tri metre široka in leži tik ob tramvajski progi; od nje je ločena z živo mejo. Dela niso mogli nadaljevati, ker še ni bil odkupljen svet, pač pa so v smeri proti središču mesta preuredili (na račun rednih kreditov) posamezne cestne odcepe tako, da bo omogočeno podaljšanje kolesarske ceste v prihodnosti. Iz kreditov zimske pomožne akcije so krili 41.774 din izdatkov za mezde delavcev, zaposlenih pri kolesarski cesti.

Nekaj delavcev je bilo zaposlenih pri manjših delih v Tivoliju, kjer so končno uredili novo pot vzdolž železnice. Mezdni stroški so znašali 36.689 din. — Maja in junija je bilo zaposlenih nekaj delavcev v rožniškem gozdu, kjer so delali novo cesto med Šišenskim hribom in Večno potjo v dolžini 1670 m. Mezdni stroški so znašali 21.406 din. — Približno tri mesece spomladi je bilo nekaj delavcev zaposleno pri podiranju banovinske stanovanjske hiše Med hmeljniki, da so pozneje lahko uredili prostor pred Žalami. Stroški so znašali 32.200 din. — Razen tega je bilo še nekaj manjših regulacijskih del na cesti, ki drži na Golovec, na Dolenjski cesti in na Gallusovem nabrežju.

Na račun sredstev zimske pomožne akcije so uredili tudi spomladi otroško igrišče na Ledini. Stroški so znašali 25.131 din. — Precej dela je bilo z vrtnarsko ureditvijo okolice mestnega zavetišča v Trnovem. Za mezde so izdali 40.454 din. Manj dela pa je bilo z ureditvijo parka ob novih stanovanjskih hišah za Bežigradom. Stroške za to delo, nekaj nad 4000 din, so vrnili v sklad zimske pomožne akcije iz rednih mestnih kreditov.

Večje delo, ki je zahtevalo razen regulacije Zvezde največ stroškov, je bilo pri starih grajskih utrdbah, popularnih »šancah«. Delati so začeli 24. aprila in delali so še celo decembra. Stroški so znašali do božiča 175.911 din.

Decembra so se lotili tudi nekaterih večjih del, ki jih bodo nadaljevali spomladi. Predvsem je treba omeniti dela za novo kolezijsko kopališče. Delati so začeli 14. decembra.

Tudi mestno cestno nadzorstvo je zaposlovalo lani delavce pri raznih cestnih delih na račun zimske pomožne akcije. Obnovljenih in utrjenih je bilo precej makadamskih (netlakovanih) cest. Skupno so obnovili v dolžini 9900 m cestišč 27 ulic, in sicer so cestišča profilirali, posuli in utrdili z valjarjem. Reguliranih je pa bilo 9 cest v dolžini 1.880 m. Te ceste so bile bodisi razširjene ali zravnane (dvignjene ali znižane) ter so dobile nova cestišča.

Novih makadamskih cest je bilo lani narejenih 19 v dolžini 2779 m. Ob teh cestah so bili narejeni tudi peščeni hodniki. Razen tega je bilo narejenih še v petih ulicah peščenih hodnikov v dolžini 1103 m.

Koliko so veljali stroški za ta dela, še ni bilo podatkov.

Iz Metlike

— **Važno za vse posestnike hiš.** Po sklepu upravnega odbora meščanske skupnosti v Metliki so vsi hišni lastniki dolžni paziti na to, da bo s streh rušeči se sneg v teku 24 ur odstranjen s ceste, ker pri odjugi ovira promet. Lastniki, ki tega ne bi upoštevali, bodo morali povrniti vse stroške, ki bi jih meščanska skupnost imela z odstranitvijo snega izpred njihovih hiš.

— **Županstvo razglaša.** Vse prebivalstvo se opozarja, da se mora ob priliki naše aktivne letalske obrambe, če prilete tuji aeroplani, na že znani znak alarma takoj v lastnem interesu podati v hiše ali zaklonišča in kleti. Na ulici smejo ostati le tisti, ki so zaposleni pri protiletalski zaščiti mesta. Kršitev predpisov bo strogo kaznovana.

— **Zimska pomoč.** Nabiralna akcija za zimsko pomoč se nadaljuje s pobiranjem po akcijskem odboru Metlika mesto. Apeliramo na someščane, da ne odklanjajo nabiralcev in da skušajo s svojimi prispevki lajšati gorje najpotrebnejših siromašnih občanov. Plemenita srca gotovo ne bodo odrekla malenkostne podpore.

Snežne razmere

Poročilo Tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru ter SPD 16. januarja 1941

Dovje-Mojstrana 650 m: —7, oblačno, 5 cm pršiča na 35 podlage
Bled 501 m: —5, oblačno, 5 cm pršiča na 50 podlage
Pokljuka 1300 m: —5, oblačno, 75 cm snega, pršič
Radovljica 470 m: —6, oblačno, 1 cm pršiča na 30 podlage, drsališče uporabno
Bohinj-Sv. Janez 530 m: —4, oblačno, 5 cm pršiča na 40 podlage
Bohinj-Zagradec 700 m: —5, oblačno, 5 cm pršiča na 45 podlage
Bohinj-Rudnica 800 m: —5, oblačno, 5 cm pršiča na 45 podlage
Bohinj-Zlatorog 530 m: —7, oblačno, 65 cm snega, pršič
Dom na Komni 1520 m: —8, oblačno, 120 cm snega, pršič
Gorjuše 1000 m: —6, oblačno, 58 cm snega, pršič
Dom na Krvavcu 1700 m: —8, oblačno, 85 cm snega, pršič
Koča na Veliki planini 1558 m: —6, oblačno, 70 cm snega, pršič
Jezersko 890 m: —6, oblačno, 3 cm pršiča na 35 podlage
Polževo 620 m: —7, oblačno, 44 cm snega, pršič
Sodražica 550 m: —6, oblačno, 38 cm snega, pršič
Ribnica na Dol. 493 m: —8, oblačno, 30 cm snega, pršič
Mrzlica 1119 m: —5, oblačno, 15 cm pršiča na 25 podlage
Lisca 947 m: —8, oblačno, 20 cm pršiča na 20 podlage.
Pohorski dom 1030 m **in Mariborska koča** 1080 m: —6, oblačno, 5 cm pršiča na 55 podlage
Poštarski dom 910 m: —6, oblačno, 5 cm pršiča na 40 podlage
Sokolski dom 1100 m: —7, oblačno, 5 cm pršiča na 65 podlage
Rimski vrelec 530 m: —10, oblačno, 50 cm snega, pršič
Grič (Oset): —10, oblačno, 20 cm snega, pršič
Maribor 274 m: —7, oblačno, 20 cm snega, pršič
Senjorjev dom 1522 m: —12, oblačno, 8 cm pršiča na 60 podlage.

Borzna poročila

Curih, 16. januarja. Beograd 10.—, London 16.15, New York 431.—, Bruselj 69.—, Milan 21.75, Madrid 40.—, Amsterdam 229.50, Berlin 172.50, Stockholm 102.775, Oslo 98.50, Kopenhagen 83.50, Sofija 425.—, Bukarešta 215.—.

MODERNA OBLEKA

Na ulici se srečata dva znanca.
— Kakšno tkanino pa imaš navito na prstu? — vpraša prvi drugega.
— To ni tkanina, temveč obleka moje žene, ki jo nesem v kemično čistilnico.

ZAHVALA

Naša
vsem spremljevalcem pokojnega

Zgonca Antona

na njegovi zadnji poti, darovalcem vencev in cvetja ter za izrečena sožalja. Posebna zahvala predsedniku mestne občine g. dr. Juru Adlešiču za izrečeno sožalje, njegovemu zastopniku g. dr. Jenku Avgustu za udeležbo pri pogrebu, kakor tudi duhovniku g. Berlecu za zadnjo tolažbo; društvu prostovoljnih gasilcev Ljubljana-mesto pod načelstvom g. Zupančiča Leopolda; društvu sobnih slikarjev in pevcem »Ljubljanskega Zvona« za ganljive žalostinke.

Maša zadušnica se bo brala v petek 17. t. m. ob ½7. uri v cerkvi Srca Jezusovega.

ŽALUJOČI OSTALI

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici, izjave beseda din 1.— davek posebej.
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

ZA VSAKO PRILIKO
najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri PRESKER Sv. Petra cesta 14 2. T.

OGLAŠUJ v »Slov. Narodu«

MREŽE ZA POSTELJE
dobite najceneje v Komenskega ul. 34. Izdelovanje posteljnih žičnih vložkov. Rabljene sprejmemo v popravilo. 292

POHIŠTVO
po naročilu najceneje, vsakovrstne stole, politiram oprave, vsa popravila najceneje ZORMAN — Breg 14. 328

KLIŠEJE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

SLUŽBE

GOSPODIČNA
z malo maturo in trg. šolo išče službo v pisarni ali kot blagajničarka. Nastop takoj ali po dogovoru. Ponudbe na upravo lista pod »Marljiva«. 2844

BREZPLAČNO
sostanovalko, žensko srednjih let, ki bi bila voljna malenkostno postreči gospodični — sprejmem. Ponudbe na upravo Sl. Naroda pod šifro »Poštena 101«. 370

BRIVSKEGA POMOČNIKA
mlajšega, sprejmem še danes. Meri Langerholc, Planina pri Rakeku. 373

GATERISTA
preddelavca, ki vso manipulacijo z jelovino in bukovino na žagi dobro razume in ki zna vsa tesarska in druga event. popravila izvesti, sprejmemo. Ponudbe z zahtevki poslati na Opačić i Medaković, parna pilana, Bihač. 368

PRODAM

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

OPEL SUPER
skoraj nov, prodam ali zamenjam za manjšega. Pšeničnik, Mengeš pri Kamniku. 369

Makulaturni papir
proda
uprava „Slovenskega Naroda“
Ljubljana, Knafljeva ulica štev. 5

Da ne bodo pokale vodovodne cevi

Potrebna je previdnost, da ne nastane velika škoda zaradi zamrznjenih cevi v stanovanjskih prostorih

Ljubljana, 16. januarja

Kljub številnim slabim izkušnjam v lanski zimi ljudje letos še niso dovolj previdni; bilo je že več primerov, da so popokale vodovodne cevi v stanovanjskih hišah. Popravilo vodovoda pozimi v stanovanju je zvezano z neprijetnostmi in tudi s precejšnjimi stroški. Včasih pa tudi nastane večja škoda, ki je sam vodovodni instalater ne more popraviti, zato bi morali biti ljudje primerno poučeni, kako je treba varovati vodovodne instalacije pred mrazom.

V normalnih zimah mraz navadno ne ogroža vodovoda, zato se ljudem ne zdi potrebna posebna previdnost. V Ljubljani je mraz povzročil mnogo škode na vodovodnih napravah v hudi zimi pred 12 leti. Tedaj je voda začela celo zmrzovati v zunanjih, nekoliko preplitko zakopanih ceveh. V hudi zimi zemlja zmrzne tudi pri nas približno pol metra globoko, tu in tam celo nekoliko decimetrov globlje. Nevarnost je, da voda zmrzne v cevi, ki je položena le okrog 60 cm globoko. To je treba upoštevati seveda tudi pri vodovodnih odcepih, ki drže od glavne cevi k hišam. Globoko bi morale biti vodovodne cevi položene zlasti v vlažni zemlji, ki zmrzuje globlje kakor peščena, gramozna; peščene plasti so bolj prepojene z zrakom kakor ilovnate in zrak je mnogo slabši prevodnik toplote kakor vlažna, ilovnata zemlja.

Vodovodne cevi pa bolj pogosto pokajo v hišah kakor v zemlji. Ljudje se čudijo, zakaj so popokale cevi, ko se jim je zdelo, da ni bilo niti posebno mrzlo in je bilo stanovanje dobro zaprto. Vselej v resnici ni kriva malomarnost stanovalcev, da led razžene vodovodne cevi. V lanski zimi se je izkazalo v več primerih, da je voda zmrznila v ceveh zaradi nepravilne napeljave. Huda napaka je, ki se prej ali slej maščuje, če je vodovodna cev vložena v zunanjem, obodnem zidu. Zunanje zidovje je vselej pozimi precej hladnejše od notranjega. Četudi je debelo, so cevi v njem v nevarnosti, posebno, če meji na prostore, ki niso kurjeni. V novejših hišah, ki imajo pritikline na severni, torej vedno hladnejši strani, so navadno sami nekurjeni prostori, razen kuhinje: stopnišče, stranišče, kuhinjska shramba in včasih tudi kopalnica. Zidovje v severni polovici hiše je zaradi tega mnogo bolj ohlajeno kakor na solnčnih straneh. Prav v teh prostorih na severni strani so številne vodovodne cevi: v kuhinji, kopalnici, stranišču Če so po nesreči vložene še v zunanji zid, lahko popokajo ob hujšem mrazu, četudi so vsa okna vedno zaprta.

Najbolj pogosto zamrzne voda v straniščih. Ne moremo pa zvračati vselej krivde na površnega instalaterja. Pogosto morajo stanovalci pripisati krivdo sami sebi. Nekateri namreč odpirajo stranišćna okna pozimi prav tako pogosto kakor poleti. Zdi se jim potrebno zračenje kakor da ni splakovalne naprave. Včasih mislijo odpreti okno le za nekaj minut, a ga pozneje pozabijo zapreti. Pri odprtem oknu seveda voda v straniščnem rezervoarju kaj kmalu zmrzne. Toda najhujša nesreča ni, če zmrzne voda le v rezervoarju, kjer jo lahko stalimo, če prilijemo vročo vodo; večja škoda nastane, ko zamrzne voda v cevi. Ne le, da je zaradi tega stranišče delj časa neuporabno nastane pogosto večja škoda, ker led razžene cev in ker voda močno zamoči zidovje Če voda zamoči zunanje zidovje mraz pozneje napravi še precej škode na samem zidu Spomladi se zid začne krušiti in včasih so potrebna večja popravila.

Marsikdo pa ima zelo neprijetne izkušnje, da mu je voda sredi zime vdrla v sobo, ko so popokale cevi. Lahko si mislimo kakšne sitnosti nastanejo, če imamo v najhujšem mrazu poplavo v stanovanju V večjih hišah, kjer je več stanovalcev, so pogosto prizadeti številni ljudje zaradi malomarnosti enega izmed njih.

Ko zamrzne voda v straniščih, nekateri instalaterji skušajo odtaliti cevi z ogljem v primitivnih pečeh. V malem, zaprtem prostoru tli oglje in se razvija strupen plin ogljikov okis (monoksid), ki se nabira pri tleh. Prodira tudi v druge prostore in stanovalce začne nenadno zelo boleti glava nekaterim je tudi slabo. Stanovanja ne upajo zračiti, da bi voda v ceveh zopet ne zmrznila, plin pa tudi le zelo počasi uhaja skozi okna, ker se drži v spodnjih zračnih plasteh. Lani so se zastrupili številni stanovalci s tem nevarnim plinom in nekateri so bolehali več dni. Instalaterji, ki so talili led v ceveh s posebnimi aparati, s pomočjo električnega toka, so bili zelo zaposleni, zato so imeli dovolj dela tudi obrtniki, ki še nimajo dragih aparatov.

Neprijetnosti, ki so marsikomu ostale od lani v živem spominu, se zdaj zopet ponavljajo. Mnogi stanovalci še vedno ne vedo, da pozimi ne smejo odpirati oken tako brezskrbno kakor poleti. Zlasti radi odpirajo okna stranskih prostorov, kamor prihajajo le od časa do časa, češ saj tam ni nikogar in ga ne bo zeblo. Gospodinje včasih pozabijo zapreti okno pralnice, zgodilo se je pa tudi že nekajkrat da je bilo ponoči odprto okno kuhinje, zjutraj je pa bila zmrznjena vodovodna pipa. Previdnost je potrebna zlasti v hišah, kjer so vodovodne pipe na odprtih mrzlih hodnikih. Skrbno je treba zapirati vsa vrata in vselej zvečer bi se morali prepričati ali so zaprta okna vseh stanovanjskih prostorov. Prevneto zračenje pozimi ni potrebno iz zdravstvenih razlogov, zlasti ne v novejših hišah, ki imajo tanke zidove in velika okna. Velika okna, tudi ko so povsem zaprta, meščanskih domov so pozimi dober ventilator, kar veste sami najbolje.

Opozoriti je treba še, da je najbolje takoj obvestiti instalaterja, ko zamrzne voda v ceveh: instalater pogosto lahko prepreči večjo škodo in neprijetnosti. Ni priporočljivo čakanje da se bo led v cevi sam stalil. Voda ima posebne fizikalne posebnosti, zato tudi vodovodne cevi navadno najbolj pokajo, ko že mraz popusti Znano je, da ima led večjo prostornino kakor voda. Toda vedeti moramo da tudi led nima vedno enake prostornine; tudi led se v hudem mrazu krči. Ko voda zmrzne ob posebno hudem mrazu v cevi, cev pogosto prenese prvi pritisk. Pozneje, ko se poveča temperatura ledu v cevi, se poveča tudi njegova prostornina in cev poči. Zato so vodovodne naprave, ki so zamrznile v hudem mrazu, še v večji nevarnosti, ko začne mraz popuščati.

Zboljšanje gmotnega položaja delavstva TPD

Zvišanje temeljnih mezd in priznanje plačanih letnih dopustov

Ljubljana, 16. januarja.

Dne 7. I. 1941 prekinjena pogajanja med zastopniki delavstva in Trboveljsko premogokopno družbo so se dne 15. I. 1941 nadaljevala v prisotnosti predstavnikov rudarske oblasti.

Družba ni mogla vseh zahtev delavstva v celoti sprejeti, ker so šle preko obsega stvarnega povečanja draginje in bi sprejetje teh zahtev pretežko obremenilo potrošnike premoga. Zavzela je stališče, da more dovoliti zvišanje mezd kvečjemu v razmerju stvarne podražitve življenjskih potrebščin in da morajo imeti vsake nadaljnje neupravičene zahteve neugodne posledice za vse narodno gospodarstvo.

Ker kljub dolgotrajni razpravi ni moglo priti do sporazuma in bi nadaljnje odlaganje ureditve mezdnega vprašanja ne bilo v interesu delavstva samega, se je družba odločila, da sama to vprašanje uredi na pravičen način ter je svojemu delavstvu objavila sledeči razglas:

RAZGLAS

delavstvu rudnikov Trboveljske premogokopne družbe

V zvezi s porastom draginje je družba po temeljitvi proučitvi življenjskih razmer delavstva, potrebnega obzira na znosljivost povečanja cen premogu za narodno gospodarstvo in druge potrošnike in svojih lastnih finančnih zmožnosti sklenila, da z veljavnostjo od 1. januarja 1941 uveljavi sledeče odredbe glede zboljšanja položaja delavstva.

1) Temeljne mezde se povišajo na:

I. kategorija	din	60.—
II. kategorija	„	52 25
III. kategorija	„	47.50
IV. kategorija	„	45.—
V. kategorija	„	35.—

2) Temeljne akordne postavke iz junija 1939 se zvišajo za nadaljnjih 9%. Na tej podlagi se bodo izdelale nove akordne tabele.

3) Funkcijske doklade iz junija 1939 se prav tako povečajo za nadaljnjih 9%.

Vprašanje doklad strojnega osebja se bo v kratkem rešilo s posebnim odlokom.

4) Družba prizna delavcem plačane letne dopuste in sicer:

po 3-letni zaposlitvi	2 delovna dneva,
po 5-letni zaposlitvi	4 delovne dni,
po 10-letni zaposlitvi	6 delovnih dni,
po 15-letni zaposlitvi	8 delovnih dni,
po 20-letni zaposlitvi	10 delovnih dni,
po 25-letni zaposlitvi	12 delovnih dni.

Podrobnejša določila za izvedbo tega ukrepa bodo izdana s posebnim pravilnikom.

Z ozirom na sedanje izredne razmere, ko zahteva javni interes čim večjo produkcijo premoga, si družba pridržuje, da do nadaljnjega, dokler traja sedanja izredna potreba po premogu, namesto teh dopustov izplača ob koncu leta delavcu toliko gosposkih dnin, na kolikor dni ima dotični pravico do dopusta.

Radi pravilne presoje gornjih ukrepov dodaja družba naslednja pojasnila:

Skupno s prejšnjimi poviški znaša celokupno zvišanje temeljnih mezd v primeri z mezdami v maju 1939. leta v

I. kategoriji	50.-%,
II. kategoriji	49.3%,
III. kategoriji	58.3%,
IV. kategoriji	73.1%,
V. kategoriji	75.-%.

V približno istem razmerju so povečani tudi akordni zaslužki in doklade.

S tem je družba v celoti prilagodila mezdne prejemke nastali draginji, kakor se izraža v cenah posameznih življenjskih potrebščin in po indeksu Narodne banke.

Z uvedbo plačanih dopustov je družba iz lastne pobude ugodila želji delavstva.

Družba pričakuje, da bo razsodno delavstvo znalo pravilno ceniti te nove ukrepe v korist svojega socialnega položaja.

V Ljubljani, dne 15. januarja 1941.

Trboveljska premogokopna družba.

Za presojo gmotnega položaja rudarskega delavstva Trboveljske premogokopne družbe naj služi ugotovitev, da je večina rudarskega delavstva zaposlena na akordnem delu, kjer so zaslužki znatno večji, kakor pri zaposlitvi v temeljni mezdi. Tako je povprečni mesečni zaslužek rudniškega delavca v revirjih Trboveljske premogokopne družbe znašal v mesecu novembru 1940 din 1.848.-; rudarskega profesionista - kopača pa din 2.240.-. K temu pridejo še prosto stanovanje, kurjava in razne druge ugodnosti.

Iz Trebnjega

— **Važno za gostilničarje!** Davčna uprava v Novem mestu poziva davčne zavezance, da vlože do 4. februarja prijavo za pridobnino ter poslovni promet. Zato obvešča združenje gostilničarjev, da si vsi gostilničarji pravočasno preskrbe pri pristojni finančni kontroli podatke glede množine iztočenih pijač, kakor tudi d kazila za plačano trošarino in druge režijske stroške Da bi gostilničarji čim enotnejše in pravilnejše izvršili davčne prijave je združenje najelo posebnega davčnega strokovnjaka, ki bo dal gostilničarjem vsa potrebna navodila glede vlaganja prijav in ki bo posloval za Trebnje dne 21. t. m. v hotelu »Bukovec« za občino Trebnje, Mirna, Velika Loka in Dobrniče.

— **Sokolska knjižnica.** Sokolska knjižnica v Trebnjem se prav lepo razvija in šteje že približno 1000 knjig. Sokolska knjižnica je zavna in namenjena vsemu občinstvu, zato naj bi vsi, ki jim je lepo čtivo res pri srcu, pridno posegali po knjigah. Knjižnica je odprta vsak petek zvečer.

— **Elektrifikacija vasi občine Trebnje** lepo napreduje. Za Rodinami in Dobravo so te dni tudi vaščanje vasi Račje selo, Sevnica in Blato z KDE sklenili pogodbo in bodo v par dneh pričeli z gradnjo električnega omrežja. Tako bo skoro vsa občina elektrificirana in je le še par vasi, ki se tozadevno ne zganejo.

— **Osebna vest.** Na tukajšnje sresko sodišče je premeščen iz Celja pristav g. Adolf Tavčar.

— **Zanimiva pravda.** Pri tukajšnjem sodišču se vleče že dalj časa zanimiva pravda. Posestnik Franc Bradač iz Polja je kupil od posestnika Ivana Binga iz Šahovca za ceno 1820 din kravo-mlekarico. Krava kupcu ni ugajala in jo je odstopil za isto ceno tretjemu kupcu. Ta pa s kravo spet ni bil zadovoljen ter jo je prignal nazaj prodajalcu, češ da se krava sama molze! Slučaj, da krava pije lastno mleko in ki je zelo redek! Seveda prodajalec trdi, da je prodal kravo-mlekarico, in da ne odgovarja za to, če krava mleko sama spije. Tako se pravdajo, na sodišču se vrste številne priče in izvedenci, stroški rasejo in so pri včerajšnji razpravi narasli že nad 4000 din. Krava bo pila lastno mleko še naprej, vse dotlej, da se je bo usmilil mesar, tistemu, ki bo pa tožbo izgubil, bo pa silno žal za par krav, ki jih bo zapravdal!

— **Silen mraz**, ki traja že nekaj dni, je najhujše prizadel šolsko mladino trebanjske osnovne šole. Otroci prihajajo v šolo iz toplih, prijetnih domov, morajo pa prezebati v šolskih razredih Včeraj je bila najvišja temperatura v nekem razredu 4 C, v ostalih razredih pa je bila pod ničlo. Otroci morajo sedeti v klopeh v površnikih, če in v kolikor jih sploh imajo, ter so premraženi do kosti Ne samo, da ne morejo sodelovati pri pouku tudi zdravstveni razlogi nujno narekujejo, da se ali sobe dovoljno zakurijo ali pa šola zapre, če ni druge rešitve.

— **Za vlomilci ni sledu.** Nedavno so tatovi vlomili v gostilniške prostore tuk gostilničarja Alojzija Roglja in mu odnesli precej blaga in živil Za vlomilci ni bilo sledu Snoči se je pa menda ista tolpa zopet pojavila v Trebnjem in je nameravala izvesti vlom v gostilno Grmovška od koder so bili pa prepodeni Kasneje so se pojavili pri hiši posetnika Rebernika Emanuela, kjer pa so naleteli na velikega mesarskega psa. Da bi jim šlo delo gladko od rok, so se spravili najpreje nad žival in so psu z velikim nožem prerezali goltanec, da je poginil. Ker so pa pričeli neobičajno hudo lajati drugi sosedni psi, so vlomilci pobegnili. Čudno se pri vsem dogodku zdi ljudem samo to, da so se spravili na tako velikega psa, ki ga je neznanec z enim samim strokovnjaškim zamahom noža pobil do smrti. Orožniki čudne neznance zasledujejo in vse kaže, da so na delu dobri poznavalci trebanjskih razmer.

— **Prisrčno slovo.** Kakor smo že poročali, je premeščen iz Trebnjega v Ormož sodnik g. Fedor Košir. Priljubljenemu sodniku, ki je užival glas vestnega in pravičnega sodnika in ki je bil zlasti siromašnim s pravimi nasveti vedno na razpolago, je bil snoči prirejen prisrčen poslovilni večer ki ni le samo pokazal, kako priljubljen je bil odhajajoči med vsemi sloji, temveč tudi, da pomeni njegov odhod iz Trebnjega težko izgubo za vso Dolenjsko za katero je s svojimi nas eti zlasti skrbel da bi se tujsko prometno čim bolj uveljavila Gospodu sodniku želimo na njegovem novem službenem mestu vse najboljše.

Nova ekspedicija v Antarktido

Napotila se je po člane lanske ekspedicije admirala Byrda

Admiral Byrd

Javnost je še malo zvedela o novi severoameriški ekspediciji v Antarktido, ki naj odpelje iz kraljestva večnega ledu člane lanske Byrdove ekspedicije. Le ti so namreč tam prezimovali v obeh antarktičnih bazah. Ameriški listi, ki so lani tako obširno pisali o Byrdovi ekspediciji, so zdaj komaj zabeležili odhod obeh ladij »Bear« in »North Star«. Doslej je bilo samo znano, da je pripravljen načrt, da se obe operacijski stojišči — vzhodna baza na Grahamovi zemlji pri Margaretinem zalivu in zapadna baza v Mali Ameriki — ohranita tudi v letu 1941, da pa ameriški kongres ni dovolil v ta namen potrebne a zneska 250.000 dolarjev. Dalje je bilo znano, da se vodja lanske ekspedicije admiral Byrd letošnje ekspedicije ne udeleži.

Argentinski list »La Prensa« je priobčil nedavno obširen članek o namenu in poti nove ekspedicije. Iz članka je razvidno, da je ena izmed obeh ladij z vodjo ekspedicije korvetnim kapitanom R. H. Cruzenom krenila na pot že v oktobru lanskega leta. Ladja »Bear« je zapustila Panamo 29. oktobra, ustavila se je na Galapaških otokih in v Mali Ameriki so jo pričakovali po kratkem postanku na Samovi in Novi Zelandiji letos 9. januarja Druga ladja, »North Star« je odplula te dni iz Seattla. Krenila je proti Havaji in Novi Zelandiji in če pojde vse v redu prispe 20. februarja tudi v Malo Ameriko.

Ladji ostaneta v Antarktidi šest do sedem tednov. Na krov sprejmeta posadki obeh baz in 1. marca kreneta nazaj v Ameriko. »North Star« bo plula preko Tihega oceana, »Bear« pa preko Atlantskega. »North Star« se ustavi na povratku v Walparaisu, Panami itd., do im pričakujejo ladjo »Bear« okrog 20 marca v Buenos Airesu Pozneje se ustavi še v Montevideo, Riu de Janeiru in drugih brailjskih pristaniščih Različna pota so bila izbrana očividno zato ker se ekspedicije ne udeleže kakor lani častniki argentinske in čilske mornarice. — vsaj slišalo se ni nič o tem, da bi jih bili povabili — čeprav bi v Združenih državah gotovo radi videli, da bi se obnovil stik med udeleženci ekspedicije in južnoameriškimi državami Čile in Argentino, ki se najbolj zanimata za Antarktido.

»La Prensa« opozarja v zvezi s tem na to, da leži vzhodna baza v Margaretinem zalivu na ozemlju, ki ga zahteva zase Argentina. Zato je razumljivo zanimanje Argentincev za uspehe posadke te baze, ki pa zaenkrat o njih niso znane še nobene podrobnosti.

Gramofon namestu vodiča

V Italiji pripravljajo posetnikom muzejev in gradov zanimivo novost. Strokovna vodstva in razlage najboljših poznavalcev umetnin in zgodovinskih znamenitosti po muzejih in starinskih gradovih so namreč posneli na gramofonske plošče. Zdaj kar postavijo v dvorano ali sobo gromofon z določeno ploščo in čim stopi posestni v dvorano, pritisne na gumb in že se sliši najboljša strokovna razlaga. Pri tem prihranijo stroške za uslužbence, ki so morali doslej spremljati občinstvo po muzejih in starinskih gradovih.

Zelo spretno je izrabil tudi Roberto Fini možnosti, kakršne še more nuditi iznajdljivim ljudem gramofonska plošča. Ta milanski bančni uradnik je imel zelo lep glas, in zato se je učil privatno petja. Čeprav so vsi njegovi znanci občudovali njegov glas, ni mogel doseči pri ravnateljih oper, katerim se je javil, da bi ga poslušali. V glavo mu je pa šinila srečna misel. V nekem ateljeju je pel na gramofonsko ploščo in to ploščo je razposlal vsem gledališkim ravnateljem. Tako je dosegel presenetljiv uspeh, da je dobil čez nekaj dni več ponudb in da lahko zdaj med njimi izbira.

Duhovi ljubijo temo

74letna vdova v Milanu Perola je rada verjela neznanemu spiritistu, ko je trdil, da še nikoli v našem stoletju stiki z duhovi niso bili tako lahki, kakor so zdaj, ko je na svetu vse narobe. Duhovi imajo radi temo, da se morejo prikazati in zato je zdaj, ko je ves svet zagrnila tema najpripravnejši čas za stike z njimi. Če hočemo priklicati duhove, rabimo okroglo mizico na dveh nogah, popolno temo, malo vere in nobenega strahu pred ropotom.

Dona Perola je bila vesela, ko je spiritist dovolil, da smejo prisostvovati seansi še štirje, ki so se dali poučiti, da morajo molčati, če se hočejo pogovarjati z duhovi. Seansa se je začela. Spiritist je izgovoril ime duha in vsi so napeto čakali. Končno se je zaslišal rahel ropot, kakor da hodi nekdo po parketu ali da odpira omaro. Vsem so drhtele roke, toda molčali so. Kmalu se je začul nov ropot, kakor da nekdo odpira težko skrinjo. Gotovo se je bližal duh. Kmalu je postal ropot razločnejši. Nekdo je odpiral vrata in hodil po predsobi. Kar je silno zaropotalo. Padel je bil obešalnik. Za mizico sedeči ljudje so pridržali sapo. Nekaj časa je blo vse tiho. Končno je vdova vstala in prižgala svečo, da bi pogledala, kaj se je zgodilo. Lahko si mislimo njeno presenečenje, ko je opazila, da je spiritist izginil in odnesel vse njene dragocenosti z denarjem vred.

A. E. Fielding 17

Črna mačka prinaša srečo

Roman

— Veš, — je nadaljevala Nica neizprosno, — to je čisto drugačen občutek preživljati tako stvar, kakor pa samo pisati o nji.

— To razumem, — in Eva je široko zazdehala.

— In vendar bi mi lahko pomagale moje izkušnje iz detektivskih romanov. Recimo, če bi čitala knjigo o tem, kar se je doslej pripetilo, bi vedela kdo je kriv, — in Nica se je ozrla čez svoje naočnike na Evo. Eva je molčala. Naenkrat je začutila hud odpor do Nice. Bila je sama presenečena nad tem čustvom. Bilo je tako močno, da bi bila najraje prosila Nico, naj odide in jo pusti spati.

— Seveda je jasno, da je to samomor, — je nadaljevala Nica — in presneto zanimiv samomor.

Eva ni črhnila niti besedice.

— Ali Phyll kaj sluti, ali kaj domneva? — je vprašala slednjič odkrito.

Eva je zaspano odkimala z glavo.

— Čudim se torej čemu je prišla k tebi. Navadno ima za vsak svoj korak razloge.

— Morda zato, da bi se velikodušno zavzela za gospodično Gaskellovo, — je pripomnila Eva zaspano.

— Oh, draga moja, ta je pa dobra. Seveda, ljudem hočejo nasuti peska v oči ... tebi očividno tudi.

Evi je bilo tega že dovolj.

— Preveč sem zaspana, da bi mogla slediti temu, kar govoriš, — je zamrmrala.

— Pa menda vendar tvoja zaspanost ni posledica obiska Phyllis in njenega pripovedovanja, — je vprašala Nica ironično. Vendar je pa vstala, zamahnila s cigareto in izjavila, da je ne bo več motila v spanju.

Eva se je obrnila na postelji in ugasnila luč. Po glavi so ji rojile besede, ki jih je bila slišala iz Phyllinih ust. Ali je mogoče, da bi kdo mislil, da ga ima drugi rad, pa bi ga drugi v resnici sovražil in mu želel najhujše? Eva je zdaj mislila, da je uganila, koga je imela Phyll v mislih.

VI.
KJE JE OPOROKA

Naslednjega dne točno ob desetih je naznanil komornik Galbreithov poset. Kot stari prijatelj je najprej izrazil vsem članom rodbine iskreno sožalje ob veliki izgubi in težkem udarcu, ki jih je bil zadel. Kot starega prijatelja rodbine je gospa Stokesova naprosila, naj jo spremi k sodni obravnavi, določeni za popoldne. Galbreith je obljubil, da jo bo spremil.

— Vedela sem, da se lahko zanesem na vas, — je dejala Agnes hvaležno.

— Ali se je že našlo anonimno pismo? — je vprašal pravnik.

— Ne, — je odgovoril Noel. — Nuttall je dejal, da bo najpametneje, če pregledamo pokojnikove papirje vpričo vas.

— Zdravnik je pa bil tu? — je nadaljeval Galbreith.

— Da, prišel je okrog osmih. Obdukcija bo takoj. Pred dobro uro so mrliča odnesli. Mislim, da je to običajen postopek v primeru samomora.

— Kaj pa oporoka? — Agnes je stopila k moškima, stoječima pri oknu. — Ali jo imate, gospod Galbreith?

Advokat je ni imel. Spravljena je bila v banki sira Henryja.

— Prejšnji teden sem dobil od njega pismo, v katerem mi piše, naj pridem k njemu danes dopoldne ob enajstih. Kakor je bila že njegova navada, ni omenil razlogov, zakaj naj pridem k njemu. — Pri tem je vprašujoče gledal Noela.

— Pravkar sem telefoniral ravnatelju banke Wilkinsu, — je pojasnjeval Noel. — Dejal mi je, da ga je sir Henry včeraj prosil, naj mu prinese v Broadbends oporoko, kakor se je zgodilo že večkrat prej. Wilkins je včeraj to tudi storil. Povedal mi je, da jo je sir Henry zaklenil v svoj safe, potem je pa ves čas njegovega bivanja tu govoril samo o trgovskih poslih.

— Po tem, kar ste mi včeraj telefonirali, sem sklepal, da mislite, da je napisal Batchelor novo oporoko Če je tako, ne vem o tem ničesar, — je začel Galbreith.

Gospa Stokesova je povabila oba, naj sedeta, potem je pa pripovedovala o čudnih trditvah Alison Gaskellove. Galbreith jo je poslušal, ne da bi kaj pripomnil.

— Možno je, med nami rečeno ..., da je hotel z menoj govoriti prav o novi oporoki, — je dejal končno. — Pravite, da je oporoka, ki jo je prinesel predvčerajšnjim sem Wilkins, v njegovem safu.

— Wilkins trdi, da je videl, kako jo je stric spravil tja. Zdaj je pa ni več tam, — je pojasnil Keith mirno. Galbreith se je ugriznil v ustnico.

— Najbolje bo, če pogledamo najprej med listine in papirje sira Henryja. Kolikor mi je znano iz izkušenj, bi vaš bratranec ne bil uničil stare oporoke, dokler bi ne bila napisana nova. Preziral je namreč ljudi, ki si dovolijo umreti brez oporoke.

— Najbolje bo, če poiščemo preiskovalnega komisarja in ga naprosimo, naj nam odpre v poštev prihajajoče predalčke.

Galbreith je takoj odšel z njim, drugi so pa počakali, da bi se vrnila.

— Seveda, oporoko bo mogoče prečitati šele po pogrebu, — je menila Agnes.

— Čemu bi v danih okolnostih čakali? — je ugovarjala Nica.

Vsi so sklenili počakati, kaj bo odločil advokat.

— Morda bodo pa dane okolnosti zadosten razlog, — je zamrmrala Agnes. — V kolikor Keith, ki je po mojem mnenju dedič, ne bo ugovarjal, je jasno, da bi vsi radi vedeli resnico o njegovih morebitnih obveznostih.

— Menda hočeš reči o njegovih nemogočih obveznostih, — je pripomnila Nica ironično.

Urejuje Josip Zupančič // Za Narodno tiskarno Fran Jeran // Za upravo in inseratni del lista Oton Christof // Vsi v Ljubljani